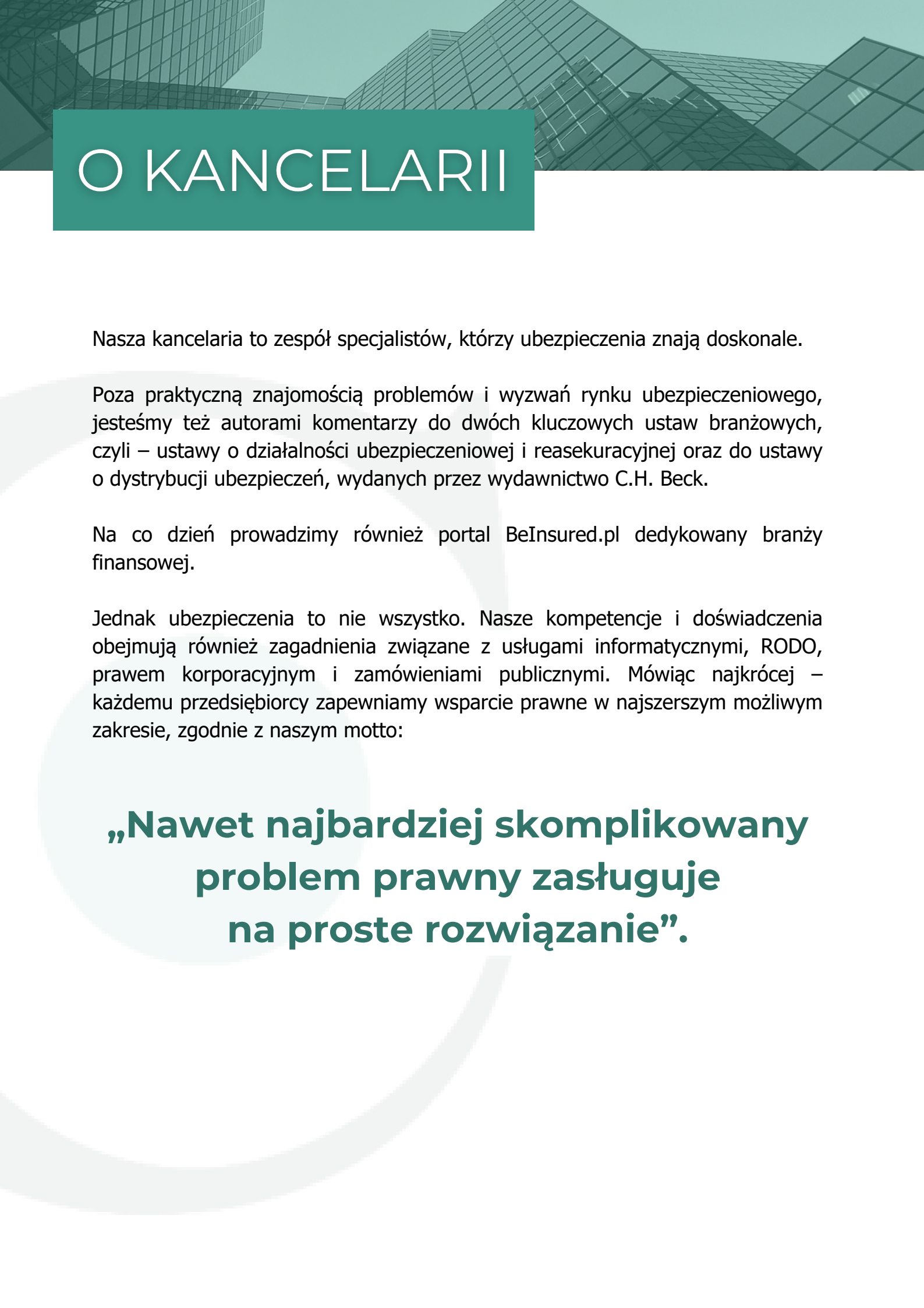

REKOMENDACJA U

dotycząca dobrych praktyk
w zakresie bancassurance

Wstępny komentarz do Rekomendacji U
Komisji Nadzoru Finansowego

O KANCELARII

Nasza kancelaria to zespół specjalistów, którzy ubezpieczenia znają doskonale.

Poza praktyczną znajomością problemów i wyzwań rynku ubezpieczeniowego, jesteśmy też autorami komentarzy do dwóch kluczowych ustaw branżowych, czyli – ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz do ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, wydanych przez wydawnictwo C.H. Beck.

Na co dzień prowadzimy również portal BeInsured.pl dedykowany branży finansowej.

Jednak ubezpieczenia to nie wszystko. Nasze kompetencje i doświadczenia obejmują również zagadnienia związane z usługami informatycznymi, RODO, prawem korporacyjnym i zamówieniami publicznymi. Mówiąc najkrócej – każdemu przedsiębiorcy zapewniamy wsparcie prawne w najszerszym możliwym zakresie, zgodnie z naszym motto:

**„Nawet najbardziej skomplikowany
problem prawny zasługuje
na proste rozwiązanie”.**

O AUTORACH

Piotr Czublun

Radca prawny z ponad 27-letnim doświadczeniem zawodowym. Kompleksowe doradztwo prawne dla m.in. dystrybutorów ubezpieczeń, zakładów ubezpieczeń to jego chleb powszedni. Zajmuje się tworzeniem oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń, tworzeniem i opiniowaniem wzorów umów i ogólnych warunków ubezpieczeń. Jego działalności zostały wyróżnione przez prestiżowe rankingi tj. Chambers Europe, Legal 500 EMEA, Forbes – Poland's Best Law Firms oraz Ranking Kancelarii Prawniczych dziennika Rzeczpospolita.

Agnieszka Wesołowska

Adwokat z ponad 10-letnim doświadczeniem w obsłudze prawnej podmiotów rynku ubezpieczeniowego. Na co dzień zajmuje się obsługą bieżącej działalności zakładów ubezpieczeń i pośredników ubezpieczeniowych, obsługą podmiotów zagranicznych, w szczególności w kwestiach regulacyjnych, związanych z rozpoczęciem w Polsce działalności ubezpieczeniowej lub działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń.

Julita Nowak

Radca prawny z doświadczeniem w szeroko rozumianym doradztwie prawnym dla podmiotów sektora usług finansowych, w szczególności zakładów ubezpieczeń, agentów i brokerów ubezpieczeniowych. Opracowuje i analizuje dokumentację wewnętrzną (OWU, regulaminy, procedury), sporządza, analizuje i opiniuje umowy, przygotowuje dla Klientów rekomendacje w zakresie modeli działalności dystrybucyjnej. Zapewnia wsparcie i doradztwo także w zakresie regulacji dotyczących danych osobowych.

Justyna Nerko

Radca prawny z doświadczeniem w obszarze doradztwa dla podmiotów z sektora usług finansowych, w szczególności zakładów ubezpieczeń, agentów ubezpieczeniowych i brokerów ubezpieczeniowych. Opracowuje i opiniuje pod względem zgodności z prawem wewnętrzne dokumentacje, reprezentuje zakłady ubezpieczeń w sporach sądowych oraz zapewnia pomoc prawną w zakresie kontroli Komisji Nadzoru Finansowego.

Agata Mazurkiewicz

Aplikant radcowski. Doświadczenie zdobywała w kancelariach prawnych, specjalizujących się w szeroko rozumianym prawie gospodarczym, a następnie jako prawnik w przedsiębiorstwach transportowych (zarówno przewozowych, jak i spedycyjnych), gdzie zajmowała się m. in. obsługą ubezpieczeń należności, ubezpieczeń OC przewoźnika i spedytora oraz ubezpieczeń komunikacyjnych, a także likwidacją szkód. Aktualnie koncentruje się na wsparciu prawnym podmiotów z sektora usług finansowych, w szczególności zakładów ubezpieczeń.

Natasza Skriabin

Studentka V roku prawa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Drogi zawodową rozpoczęła w trakcie II roku studiów, zdobywając doświadczenie w międzynarodowych kancelariach prawnych w zespołach prawa gospodarczego i prawa nieruchomości. Zajmuje się obsługą prawną podmiotów z sektora usług finansowych, a także zagadnieniami korporacyjnymi.

1.

Skróty i akty prawne | STRONA 5

2.

Stosowane pojęcia | STRONY 6-13

3.

Wstęp | STRONY 14-18

4.

Zarząd i rada nadzorcza | STRONY 19-30

- **Rekomendacja 1** | STRONY 19-24
- **Rekomendacja 2** | STRONY 25-26
- **Rekomendacja 3** | STRONA 27
- **Rekomendacja 4** | STRONY 28-29
- **Rekomendacja 5** | STRONY 29-30

5.

Zarządzanie ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance | STRONY 31-42

- **Rekomendacja 6** | STRONY 31-42

6.

Rola jednostki | STRONY 43-44

- **Rekomendacja 7** | STRONY 43-44

7.

Polityka rachunkowości | STRONA 45-51

- **Rekomendacja 8** | STRONY 45-51
- **Rekomendacja 9** | STRONY 50-51

8.

Relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie | STRONY 52-76

- **Rekomendacja 10** | STRONY 52-53
- **Rekomendacja 11** | STRONA 54
- **Rekomendacja 12** | STRONY 55-58
- **Rekomendacja 13** | STRONY 58-60
- **Rekomendacja 14** | STRONY 60-62
- **Rekomendacja 15** | STRONY 62-64
- **Rekomendacja 16** | STRONY 64-65
- **Rekomendacja 17** | STRONY 65-67
- **Rekomendacja 18** | STRONY 68-69
- **Rekomendacja 19** | STRONY 70-71
- **Rekomendacja 20** | STRONY 72-74
- **Rekomendacja 21** | STRONY 75-76
- **Rekomendacja 22** | STRONA 76

9.

System kontroli wewnętrznej w zakresie bancassurance | STRONY 77-79

- **Rekomendacja 23** | STRONY 77-79

SPIS TREŚCI

Skróty i akty prawne

Poniżej znajdują się skróty oraz akty prawne wymienione w tym dokumencie:

USTAWA O DYSTRYBUCJI UBEZPIECZEŃ

Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń

DYREKTYWA IDD

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (wersja przekształcona)

USTAWA O DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ I REASEKURACYJNEJ

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

USTAWA PRAWO BANKOWE

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

USTAWA O SKOK

Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

USTAWA O PRAWACH KONSUMENTA

Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta

REKOMENDACJA U

Załącznik do uchwały nr 243/2023 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 czerwca 2023 r. (poz. 15) „Rekomendacja U dotycząca dobrych praktyk w zakresie bancassurance z 2023 r.”

KNF

Komisja Nadzoru Finansowego

Stosowane pojęcia

APETYT NA RYZYKO

Bieżąca i przyszła gotowość jednostki do podejmowania ryzyka.

Pojęcie Apetytu na ryzyko jako gotowości Jednostki do podejmowania ryzyka zostało użyte w Rekomendacji U zarówno w kontekście podstawowej działalności Jednostki jako banku czy SKOKu, jak również w kontekście działalności Jednostki w ramach bancassurance. Pojęcie Apetytu na ryzyko zostało użyte w Rekomendacjach 1.5, 2.3 i 6.

BANCASSURANCE

Oferowanie ubezpieczeń przez jednostki (pośrednictwo ubezpieczeniowe lub oferowanie przystąpienia do zawartej przez jednostkę umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek) na podstawie umów zawartych pomiędzy jednostką a zakładem ubezpieczeń, bezpośrednio powiązane albo niepowiązane z produktem jednostki, w tym także oferowanie klientom ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym lub oszczędnościowym. Przez bancassurance należy także rozumieć zawieranie przez jednostkę umów ubezpieczenia powiązanych z produktem jednostki, w przypadku których finansujący ubezpieczenie, na podstawie umowy zawartej z jednostką jest zobowiązany do pokrycia kosztów jej ochrony ubezpieczeniowej.

Pojęcie „Bancassurance” zdefiniowane w słowniczku pojęć w Rekomendacji U w zasadzie nie zostało użyte w treści poszczególnych rekomendacji, a jedynie w tytule oraz wstępie do Rekomendacji U. Zdefiniowanie tego pojęcia należy odczytywać jako wskazanie przez KNF zakresu współpracy Jednostek z zakładami ubezpieczeń, który poprzez Rekomendację U został uregulowany. Jak wskazała KNF we wstępie do Rekomendacji U, „Rekomendacja U skierowana jest do: banków krajowych i oddziałów banków zagranicznych (...), spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (...), oddziałów instytucji kredytowych (...), o ile przedmiotem ich działalności są czynności uregulowane niniejszą Rekomendacją, współpracujących w zakresie bancassurance z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zagranicznymi zakładami ubezpieczeń (...)”. Wyłącznie zatem w obszarze zdefiniowanym na potrzeby Rekomendacji U jako bancassurance podmioty, do których jest ona skierowana muszą stosować jej postanowienia.

Jak wynika z definicji, w zakresie konstrukcji umowy i podmiotów występujących w modelu współpracy, bancassurance rozumiane jest przez KNF zarówno jako współpraca Jednostki z zakładem ubezpieczeń w modelu agencyjnym, tj. gdzie Jednostka jako agent ubezpieczeniowy danego zakładu ubezpieczeń, na podstawie zawartej między tymi podmiotami umowy agencyjnej, oferuje Klientom (jako ubezpieczającym) zawarcie za jej pośrednictwem umowy ubezpieczenia z zakładem ubezpieczeń, jak również w modelu grupowym, tj. gdzie to Jednostka zawiera z zakładem ubezpieczeń umowę ubezpieczenia grupowego i oferuje Klientom przystąpienie do tej umowy w charakterze ubezpieczonych.

W zakresie przedmiotowym natomiast bancassurance należy rozumieć szeroko, tj. jako oferowanie w obu wskazanych wyżej modelach produktów ubezpieczeniowych zarówno powiązanych z produktami oferowanymi Klientom przez Jednostkę, np. ubezpieczenie spłaty kredytu czy pożyczki, ubezpieczenie karty etc., jak też tzw. produktów stand-alone czyli nie powiązanych z produktami oferowanymi Klientom przez Jednostkę, np. ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie mienia etc. Podkreślono także objęcie Rekomendacją U oferowania produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym lub oszczędnościowym, co należy rozumieć w szczególności jako oferowanie ubezpieczeń, o których mowa w grupie 3 Działu I Załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej tj. ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczeń na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe.

KNF objęła także pojęciem bancassurance model, w którym Klient nie pełni roli ani ubezpieczającego ani ubezpieczonego, ale w wyniku zobowiązania umownego wobec Jednostki ponosi finansowy ciężar składki ubezpieczeniowej na gruncie umowy ubezpieczenia zawartej przez Jednostkę w zakresie produktów powiązanych z Produktem Jednostki. Jako działalność w zakresie bancassurance należy bowiem rozumieć także, zgodnie z definicją, zawieranie przez Jednostkę umów ubezpieczenia powiązanych z Produktem Jednostki, w przypadku których finansujący ubezpieczenie, na podstawie umowy zawartej z jednostką jest zobowiązany do pokrycia kosztów jej ochrony ubezpieczeniowej.

JEDNOSTKA

to:

- **bank krajowy** – bank, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe,
- **oddział banku zagranicznego** – jednostka organizacyjna banku zagranicznego, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 20 ustawy – Prawo bankowe,
- **SKOK** – spółdzielnia w rozumieniu art. 2 ustawy o SKOK.

Rekomendacja U posługuje się pojęciem „Jednostka” gdyż zakres przedmiotowy rekomendacji jak wskazano we wstępie do Rekomendacji U skierowana jest nie tylko banków, ale także wprost oddziałów banków zagranicznych, SKOK oraz oddziałów instytucji kredytowych w rozumieniu Ustawy Prawo bankowe, o ile przedmiotem ich działalności są czynności uregulowane Rekomendacją U, współpracujących w zakresie bancassurance z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zagranicznymi zakładami ubezpieczeń.

Definiując Jednostkę Rekomendacja U odnosi się do definicji poszczególnych podmiotów określonych na potrzeby Rekomendacji U jako „Jednostka” znajdujących się w Ustawie Prawo bankowe oraz w Ustawie o SKOK.

I tak, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 Ustawy Prawo bankowe, bank krajowy to bank mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Oddział banku zagranicznego z kolei, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 20 Ustawy Prawo bankowe, to jednostka organizacyjna banku zagranicznego wykonująca w jego imieniu i na jego rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego temu bankowi, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danego banku zagranicznego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział.

SKOK, zgodnie z art. 2 Ustawy o SKOK, to spółdzielnia, do której w zakresie nieuregulowanym Ustawą o SKOK stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze. Działalność SKOK uregulowana jest szczegółowo w Ustawie o SKOK.

Definicja Jednostki nie obejmuje oddziału instytucji kredytowej, którym jest, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 18 ustawy Prawo bankowe, oddział, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 17 Rozporządzenia nr 575/2013, niebędący oddziałem banku krajowego ani oddziałem banku zagranicznego, gdyż nie są to podmioty wprost nadzorowane przez KNF, nadzór KNF jest w tym zakresie ograniczony. Kierując się jednak zasadą dobra ogólnego, w celu ograniczenia ryzyka systemowego, KNF oczekuje, że oddziały instytucji kredytowych w Polsce będą w odpowiednim zakresie również przestrzegać postanowień Rekomendacji U, w tym w szczególności Rekomendacji 7, 8 oraz 10-22. Podstawą ustawową takiego oczekiwania jest art. 141a ust. 8 Ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którym, w celu zapewnienia równych warunków działania banków krajowych i oddziałów instytucji kredytowych, w interesie dobra ogólnego, o którym mowa w art. 48l ust. 2, KNF, wydając rekomendacje, o których mowa w art. 137 tj. rekomendacje dotyczące dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami, może określić, w jakim zakresie rekomendacje te dotyczą również oddziałów instytucji kredytowych.

KLIENT

to podmiot:

- poszukujący ochrony ubezpieczeniowej, który wyraził wolę podjęcia czynności służących zawarciu, za pośrednictwem jednostki, umowy ubezpieczenia, lub
- ubezpieczający lub ubezpieczony w umowie zawartej za pośrednictwem jednostki, lub
- ubezpieczony w umowie ubezpieczenia na cudzy rachunek, w której jednostka występuje jako ubezpieczający.

Klientem w rozumieniu Rekomendacji U jest zarówno podmiot, który zawiera umowę ubezpieczenia z zakładem ubezpieczeń jako ubezpieczający za pośrednictwem Jednostki, jak też podmiot przystępujący do zawartej przez Jednostkę umowy ubezpieczenia grupowego jako ubezpieczony. Jako Klienta należy rozumieć także podmiot, któremu Jednostka oferuje ubezpieczenia, jednak finalnie do zawarcia przez ten podmiot bądź objęcia go umową ubezpieczenia nie doszło.

Należy podkreślić, że użycie w definicji pojęcia podmiot bez jakiegokolwiek uszczegółowienia oznacza, że termin Klient na gruncie Rekomendacji U nie ogranicza się wyłącznie do osób fizycznych będących konsumentami, ale obejmuje swym zakresem także m.in. osoby prawne, spółki nieposiadające osobowości prawnej, jednostki organizacyjne, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (przedsiębiorców).

Należy wskazać, że definicja jest złożona, a że nie odnosi się do żadnej definicji legalnej zawartej w akcie prawnym, powinno się przyjąć, że jest autonomiczna dla Rekomendacji U. Określa trzy odrębne rodzaje podmiotów, które należy uznać za Klienta. Wprawdzie definicja nie odsyła do żadnego aktu prawnego, jednak nie sposób oprzeć się wrażeniu, że dwa pierwsze myślniki zostały oparte na definicji klienta uregulowanej w art. 3 ust. 1 pkt 10 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, w której w przypadku umowy ubezpieczenia jest mowa o poszukującym ochrony ubezpieczeniowej (osoba, która wyraziła wobec dystrybutora wolę podjęcia czynności służących zawarciu przez nią umowy ubezpieczenia – art. 3 ust. 1 pkt 13), ubezpieczającym lub ubezpieczonym.

W pierwszej kolejności wskazano, że Klientem jest poszukujący ochrony ubezpieczeniowej, który wyraził wolę podjęcia czynności służących zawarciu, za pośrednictwem Jednostki, umowy ubezpieczenia. Literalne brzmienie pozwala uznać, że mowa jest o potencjalnym/przyszłym ubezpieczającym, który za pośrednictwem Jednostki zawrze (bądź nie) indywidualną umowę ubezpieczenia. Innymi słowy, jest to podmiot zainteresowany zawarciem umowy ubezpieczenia, który może, ale nie musi stać się ubezpieczającym. Uznanie poszukującego ochrony ubezpieczeniowej za Klienta oznacza, że Jednostki w stosunku do podmiotu potencjalnie zainteresowanego umową ubezpieczenia muszą spełniać wszystkie wymogi i obowiązki nałożone na nich w odpowiednich postanowieniach Rekomendacji U.

W drugiej części definicji zostało wskazane, że za Klienta należy także uznać ubezpieczającego lub ubezpieczonego w umowie zawartej za pośrednictwem Jednostki. Jest tu zatem mowa o podmiocie, który zawarł za pośrednictwem Jednostki z wybranym zakładem ubezpieczeń umowę ubezpieczenia, ale także o podmiocie, który na podstawie takiej indywidualnej umowy jest objęty ochroną ubezpieczeniową, nie będąc stroną umowy ubezpieczenia.

Warto wskazać, że na gruncie Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń definicje klienta i poszukującego ochrony generują w praktyce szczególnie dużo wątpliwości w przypadku osób przystępujących do ubezpieczenia grupowego. Patrząc na definicję poszukującego ochrony w Ustawie o dystrybucji ubezpieczeń pod kątem głównego celu, dla którego uchwalono Dyrektywę IDD (ochrona osób korzystających z ubezpieczeń), zdaje się, że wprowadzenie tego pojęcia miało w zamyśle rozszerzyć katalog osób objętych ochroną, a nie go uszczuplać. Jeśli samo "wyrażenie woli" (a nie podpisanie umowy, ustna deklaracja itp.), zostało uznane za wystarczające do sklasyfikowania osoby jako klienta, to jest to zgodne z duchem Dyrektywy IDD (chroniącej osoby fizyczne przed wszelkimi nadużyciami ze strony dystrybutorów). Ustawodawca unijny w motywie 49 Dyrektywy IDD stwierdza, że w przypadku ubezpieczeń grupowych "klient" powinien oznaczać przedstawiciela grupy członków, który zawiera umowę ubezpieczenia w imieniu tej grupy, w przypadku gdy poszczególni członkowie nie mogą podjąć indywidualnej decyzji o przystąpieniu do umowy, tak jak przy obowiązkowych pracowniczych programach emerytalnych. W efekcie – w przypadku umów ubezpieczeń grupowych, gdzie członkowie mogą podjąć indywidualną decyzję o przystąpieniu do umowy (a tak będzie w przypadku praktycznie wszystkich polskich "grupówek") – "klientami" powinni być również poszczególni członkowie grupy. Na gruncie Rekomendacji U takich wątpliwości już nie ma.

KNF wyraźnie wskazała, że w każdym przypadku, gdy w Rekomendacji U jest mowa o Kliencie należy za niego uznawać także ubezpieczonego w umowie ubezpieczenia na cudzy rachunek, w której Jednostka występuje jako ubezpieczający. W praktyce rynku bancassurance będą to właśnie przede wszystkim ubezpieczeni przystępujący do umów ubezpieczenia grupowego zawartej z zakładem ubezpieczeń przez Jednostkę jako ubezpieczającego, która jest szczególnym rodzajem umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek.

FINANSUJĄCY UBEZPIECZENIE

to podmiot inny niż klient, który zamierza zawrzeć lub zawarł umowę z jednostką, na podstawie której zobowiązany jest pokryć koszty ochrony ubezpieczeniowej tej jednostki.

Jak wskazano wyżej, jako działalność w zakresie bancassurance należy rozumieć także, zgodnie z definicją Bancassurance, zawieranie przez Jednostkę umów ubezpieczenia powiązanych z Produktem Jednostki, w przypadku których finansujący ubezpieczenie, na podstawie umowy zawartej z jednostką jest zobowiązany do pokrycia kosztów jej ochrony ubezpieczeniowej. Poprzez zdefiniowanie Finansującego ubezpieczenie doprecyzowano, że nie jest to Klient czyli nie pełni żadnej roli w umowie ubezpieczenia, ale jedynie pokrywa koszty ochrony ubezpieczeniowej Jednostki, i z tego względu przyznano mu na gruncie Rekomendacji U pewne uprawnienia ze strony Jednostki, a na Jednostkę nałożono wobec takiego podmiotu pewne obowiązki, m.in. określone w Rekomendacji nr 10, 11 czy 14.

KOMITET AUDYTU

komitet do spraw audytu, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. L 158 z 27.05.2014, str. 77, z późn. zm.) oraz w rozdziale 8 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1015).

W jednostkach zainteresowania publicznego, jakimi są m.in. banki, działają komitety audytu, które mają określone zadania i uprawnienia w zakresie sprawozdawczości finansowej i badaniach ustawowych tych jednostek. Pojęcie Komitetu audytu zostało użyte w Rekomendacji U jedynie w dwóch rekomendacjach tj. w Rekomendacji 9 – w kontekście obowiązku tego komitetu monitorowania system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem w Jednostce w zakresie rozliczania przychodów i kosztów z tytułu dystrybucji ubezpieczeń i w Rekomendacji 23.7 – w kontekście przekazania temu komitetowi wyników audytów wewnętrznych w zakresie bancassurance.

MODEL BIZNESOWY

przyjęte przez jednostkę zasady współpracy w zakresie usług bancassurance z zakładami ubezpieczeń odnoszące się do roli jednostki w procesie oferowania ubezpieczeń (np.: jako pośrednika ubezpieczeniowego, ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia grupowego).

Pojęcie Modelu biznesowego czyli zasad, na jakich opiera się współpraca, Jednostki z zakładami ubezpieczeń określających rolę Jednostki w ramach bancassurance (tj. model agencyjny lub model grupowy) zostało użyte jedynie w dwóch rekomendacjach tj. w Rekomendacji 1.5 i w Rekomendacji 6.4. Model biznesowy musi zostać uwzględniony w Polityce bancassurance oraz umowie zawieranej przez Jednostkę z zakładem ubezpieczeń.

ODNOWIENIE / AUTOMATYCZNA KONTYNUACJA INDYWIDUALNYCH UMÓW UBEZPIECZENIA / ODNOWIENIE UCZESTNICTWA / AUTOMATYCZNA KONTYNUACJA UCZESTNICTWA W GRUPOWYCH UMOWACH UBEZPIECZENIA NA CUDZY RACHUNEK

przedłużenie, na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia, okresu obowiązywania indywidualnych umów ubezpieczenia/okresu uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek,

Pojęcie odnowienia/automatycznej kontynuacji dotyczy zarówno przedłużania na kolejne okresy umów indywidualnych zawartych przez Klientów jako ubezpieczających, jak też uczestnictwa Klientów w charakterze ubezpieczonych w umowach grupowych zawartych przez Jednostkę jako ubezpieczającego. Odnowienie czy automatyczna kontynuacja ochrony ubezpieczeniowej na kolejne okresy na takich samych warunkach jest w praktyce bardzo często stosowana w produktach ubezpieczeniowych, w szczególności grupowych. Warunki przedłużenia ochrony są zawsze określone w umowie ubezpieczenia tj. w praktyce w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia.

POŚREDNICTWO UBEZPIECZENIOWE

wykonywanie przez jednostkę pośrednictwa w zakresie dystrybucji ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.

Pośrednictwem ubezpieczeniowym zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń jest wykonywanie dystrybucji ubezpieczeń przez pośredników ubezpieczeniowych czyli agentów ubezpieczeniowych, agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające oraz brokerów ubezpieczeniowych. Przy czym mając na uwadze status Jednostek, charakter działalności bancassurance oraz przepisy Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń i postanowienia Rekomendacji U, mogą one jedynie wykonywać pośrednictwo ubezpieczeniowe w charakterze agentów ubezpieczeniowych. Przedmiotowo natomiast dystrybucja ubezpieczeń, którą może wykonywać Jednostka, obejmuje zgodnie z definicją określoną w art. 4 ust. 1 i 2 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń

POŚREDNIK UBEZPIECZENIOWY

Jednostka wykonująca dystrybucję ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.

Pośrednikiem ubezpieczeniowym w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 15 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń jest de facto dystrybutor ubezpieczeń tj. agent ubezpieczeniowy, agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające i broker ubezpieczeniowy (z wyłączeniem zakładu ubezpieczeń), które wykonują dystrybucję ubezpieczeń za wynagrodzeniem. Na gruncie Rekomendacji U i roli banków/SKOKów we współpracy z zakładami ubezpieczeń jako pośredników ubezpieczeniowych należy przyjąć, że mowa jest o występowaniu przez te Jednostki w charakterze agentów ubezpieczeniowych reprezentujących zakłady ubezpieczeń, a nie w roli brokerów ubezpieczeniowych reprezentujących Klientów. Banki nie mogą także działać jako agenci oferujący ubezpieczenia uzupełniające, gdyż zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o dystrybucji ubezpieczeń tego rodzaju agentem nie może zostać instytucja kredytowa w rozumieniu art. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, a zatem zarówno bank krajowy, bank zagraniczny ani inna instytucja kredytowa określona w Rozporządzeniu nr 575/2013. Jednostka tj. bank/SKOK działający w roli agenta ubezpieczeniowego musi spełnić wymogi określone w Ustawie o dystrybucji ubezpieczeń oraz zostać wpisany do rejestru agentów prowadzonego przez KNF.

Agentem ubezpieczeniowym w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń jest bowiem przedsiębiorca, inny niż agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające, wykonujący działalność agencyjną na podstawie umowy agencyjnej zawartej z zakładem ubezpieczeń i wpisany do rejestru agentów. Agent ubezpieczeniowy w ramach prowadzonej działalności agencyjnej wykonuje czynności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń w imieniu i na rzecz zakładu ubezpieczeń tj. czynności agencyjne, które mogą być wykonywane jedynie przez osoby fizyczne, które spełniają łącznie warunki określone w art. 19 Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, oraz przestrzegają zakazów i ograniczeń określonych w tej ustawie.

PRODUKT CPI

ubezpieczenie spłaty kredytu (hipotecznego, konsumenckiego lub karty kredytowej) lub pożyczki (z ang. credit protection insurance (CPI)), z wyłączeniem ubezpieczeń do kart płatniczych niezwiązanych ze spłatą zadłużenia.

Produkt CPI to produkt ubezpieczeniowy powiązany z produktami oferowanymi przez Jednostkę, zabezpiecza bowiem spłatę kredytu lub pożyczki udzielonej przez Jednostkę. Produkt CPI to ubezpieczenie, o którym mowa w grupie 16 Działu II Załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej tj. ubezpieczenie ryzyk finansowych. W praktyce banki oferują w szczególności produkty, w których ubezpieczeniem objęte jest ryzyko utraty zatrudnienia, utraty zysków, utraty stałego źródła dochodów. Na gruncie Rekomendacji U wyłączono z zakresu tego rodzaju produktów ubezpieczenie do kart płatniczych, które nie są związane ze spłatą zadłużenia wobec Jednostki. Pojęcie Produktu CPI w Rekomendacji U zostało użyte w Rekomendacjach 20.4 i 20.5.

PRODUKT JEDNOSTKI

produkt inny niż produkt ubezpieczeniowy oferowany przez jednostkę.

Definicja Produktu Jednostki wskazuje, że za taki należy rozumieć każdy produkt czy usługę oferowane i świadczone przez Jednostkę tj. bank lub SKOK, które nie są ubezpieczeniem.

WYNAGRODZENIE

Wynagrodzenie otrzymywane przez jednostkę z tytułu dystrybucji ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń lub wynagrodzenie otrzymywane przez osoby, przy pomocy których jednostka wykonuje czynności w zakresie bancassurance.

Czytając definicję Wynagrodzenia, a jednocześnie mając na uwadze mające zastosowanie przepisy prawa, należy uznać, że chodzi o wynagrodzenie pobierane przez Jednostkę za czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego, gdy Jednostka tj. bank/SKOK pełni rolę agenta ubezpieczeniowego a także o wynagrodzenie otrzymywane przez pracowników/współpracowników Jednostki, którzy wykonują czynności w zakresie bancassurance, tj. osoby posiadające status osoby fizycznej wykonującej czynności agencyjne. Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 22 Ustawie o dystrybucji ubezpieczeń, wynagrodzeniem jest zarówno prowizja, honorarium, opłata lub inna płatność, w tym korzyść ekonomiczna jakiegokolwiek rodzaju lub inna korzyść, jak również zachęta finansowa lub niefinansowa, oferowane lub przekazywane w związku z działalnością w zakresie dystrybucji ubezpieczeń.

Nie należy natomiast rozumieć tego pojęcia jako wynagrodzenia otrzymywanego przez osoby wykonujące czynności w imieniu i na rzecz Jednostki jako ubezpieczającego w modelu grupowym, z uwagi na ustawowy zakaz określony w art. 18 ust. 1 i 2 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

We wstępie do Rekomendacji U wskazano, co oczywiste, że rekomendacje mają charakter uzupełniający względem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i nie mogą być interpretowane w sposób, który mógłby

prować do nieprzestrzegania tych przepisów, nie ma zatem wątpliwości, że w modelu grupowym tj. gdy Jednostka pełni rolę ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia grupowego zawartego na rzecz swoich Klientów, ani sama Jednostka, ani osoby przy pomocy których jednostka wykonuje czynności w ramach takiej umowy, nie mogą być w jakikolwiek sposób wynagradzane z tytułu oferowania ochrony na jej podstawie.

Przepisy art. 18 ust. 1 i 2 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej przewidują zakaz wypłaty ubezpieczającemu w ubezpieczeniu na cudzy rachunek, w szczególności w ubezpieczeniu grupowym, wynagrodzenia lub innych korzyści w związku z oferowaniem możliwości skorzystania z ochrony ubezpieczeniowej lub czynnościami związanymi z wykonywaniem umowy ubezpieczenia. Co istotne właśnie w kontekście definicji Wynagrodzenia w Rekomendacji U, zakaz otrzymywania wynagrodzenia lub innych korzyści obejmuje także osoby działające na rzecz lub w imieniu ubezpieczającego.

TRWAŁY NOŚNIK

trwały nośnik w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2020 r. poz. 287 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 2 pkt 4 Ustawy o prawach konsumenta, do którego wprost odwołuje się Rekomendacja U, trwały nośnik to materiał lub narzędzie umożliwiające konsumentowi lub przedsiębiorcy przechowywanie informacji kierowanych osobiście do niego, w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci.

Trwały nośnik powinien zatem umożliwiać osobie zainteresowanej:

- 1. przechowywanie udostępnionych jej informacji,*
- 2. dostęp do tych informacji w przyszłości, przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, oraz*
- 3. odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej formie.*

Istotą przekazania informacji za pomocą trwałego nośnika jest to, aby klient w dowolnym czasie w przyszłości miał dostęp do przekazanych informacji w niezmienionej formie, przez czas odpowiedni do skorzystania z danej usługi.

Przykładem trwałego nośnika będzie: papier, pamięć USB (pendrive), płyty CD-ROM, DVD, Blu-Ray, karta pamięci, dysk komputerowy, dysk twardy, dysk zewnętrzny, SMS. Trwałym nośnikiem jest również PDF czy mail wysłany na adres poczty elektronicznej osoby zainteresowanej, z zastrzeżeniem, że dla spełnienia wszystkich warunków wskazanych powyżej, powinien być to adres skrzynki prywatnej, a nie służbowej, do której klient może utracić dostęp w przypadku np. rozwiązania umowy o pracę.

Za trwały nośnik nie uznaje się systemu bankowości elektronicznej (lub podobnego, używanego chociażby przez ubezpieczycieli), za pośrednictwem którego bank/SKOK przesyła wiadomości do swoich klientów, o ile taki system nie będzie jednocześnie powiązany z przekazywaniem klientowi informacji w innej, pewniejszej formie (np. z jednoczesnym wysłaniem treści informacji na adres e-mail podany przez klienta). Po pierwsze, administrator dysponujący takim systemem (serwerem) ma możliwość jednostronnego ingerowania w treść przesyłanych wiadomości, nawet po ich otrzymaniu przez adresata (ma możliwość ich usunięcia, dokonania zmian itd. nawet bez świadomości odbiorcy). Po drugie, po zakończeniu umowy bankiem/SKOK klient nie ma już możliwości dostępu do przesłanych wiadomości, zatem nie zostanie spełniony jeden z kluczowych warunków, tj. dostępu do tych informacji w przyszłości. Za trwały nośnik nie można uznać także stron internetowych, które nie spełniają kryteriów, o których mowa powyżej.

Pojęcie trwałego nośnika w Rekomendacji U pojawia się przede wszystkim w kontekście obowiązków informacyjnych, jakie ciążą na Jednostce względem Klienta lub Finansującego ubezpieczenie, oraz formy przekazywania tych informacji (za zgodą adresata), a także odbierania od Klientów oświadczeń w przypadku, gdy Jednostka działa jako pośrednik ubezpieczeniowy Zakładu ubezpieczeń.

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ

krajowy zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 18 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, lub zagraniczny zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 55 tej ustawy.

Krajowy zakład ubezpieczeń, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 18 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, to przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który uzyskał zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zagraniczny zakład ubezpieczeń to z kolei, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 55 Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, przedsiębiorca zagraniczny w rozumieniu Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonującego działalność ubezpieczeniową. Przedsiębiorca zagraniczny to osoba zagraniczna, w tym osoba prawna z siedzibą za granicą, wykonująca działalność gospodarczą za granicą. Zagraniczny zakład ubezpieczeń może wykonywać działalność ubezpieczeniową w Polsce po spełnieniu wymogów określonych w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, przy czym w zależności od miejsca siedziby – w Unii Europejskiej albo poza Unią Europejską – wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce wymaga odpowiednio jedynie notyfikowania wykonywania działalności w formie oddziału lub w ramach swobody świadczenia usług albo wykonywania działalności ubezpieczeniowej w formie głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń po uzyskaniu zezwolenia KNF.

W każdym przypadku użycia w Rekomendacji U pojęcia Zakład ubezpieczeń w kontekście współpracy Jednostki z Zakładem ubezpieczeń w zakresie Bancassurance należy rozumieć zarówno zakład krajowy, jak też zagraniczny.

BeInsured

NASTRÓJ SIĘ NA PRAWO

Jedyny taki podcast o świecie ubezpieczeń

DOŁĄCZ DO NAS NA SPOTIFY

UCHWAŁA NR 243/2023**KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance**

Na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2022 r. poz.2324, z późn. zm.), art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 924, z późn. zm.), art. 12 ust. 1b ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 753 i 825) uchwala się, co następuje:

§ 1. Wydaje się Rekomendację U dotyczącą dobrych praktyk w zakresie bancassurance, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. 1. Banki dostosują swoją działalność do rekomendacji, o której mowa w § 1, nie później niż w terminie do dnia 1 lipca 2024 r.

2. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe dostosują swoją działalność do rekomendacji, o której mowa w § 1, nie później niż w terminie do dnia 1 stycznia 2025 r.

3. Do czasu dostosowania się, o którym mowa w ust. 1, banki stosują rekomendację, o której mowa w § 4.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 4. Traci moc uchwała nr 183/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance (Dz. Urz. KNF z 2014 r. poz. 12).

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem następnym po dniu ogłoszenia.

Niniejsza Rekomendacja wydana jest na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 2324, z późn. zm.; dalej: „ustawa – Prawo bankowe”), art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 924, z późn. zm.; dalej: „ustawa o SKOK”) oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 753, z późn. zm.). Zastępuje ona Rekomendację U Komisji Nadzoru Finansowego z 24 czerwca 2014 r.

Rekomendacja U skierowana jest do:

- banków krajowych i oddziałów banków zagranicznych w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe (dalej: „banki”),
- spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w rozumieniu ustawy o SKOK (dalej: „SKOK”),
- oddziałów instytucji kredytowych w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe,

o ile przedmiotem ich działalności są czynności uregulowane niniejszą Rekomendacją, współpracujących w zakresie bancassurance z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zagranicznymi zakładami ubezpieczeń w rozumieniu ustawy

Nowa Rekomendacja U została przyjęta na mocy Uchwały nr 243/2023 KNF podjętej w dniu 26 czerwca 2023 roku.

Najważniejsze w treści tej uchwały, poza samą Rekomendacją U oczywiście, jest ustalenie przepisów przejściowych, które określają maksymalny termin dla banków i SKOKów na dostosowanie działalności do warunków wynikających z Rekomendacji.

I tak, w przypadku banków, maksymalny termin na dostosowanie działalności do wymogów nowej Rekomendacji U ustalono na 1 lipca 2024 roku, natomiast w przypadku SKOKów na 1 stycznia 2025 roku.

Różnica w tych terminach wynika stąd, że banki już dzisiaj stosują Rekomendację U w wersji z 2014 roku, zatem w dużej mierze będą też spełniać wymagania nowej Rekomendacji.

Co ciekawe, jeżeli jakiegokolwiek bank lub SKOK wdroży nową Rekomendację U wcześniej, to od momentu jej wdrożenia powinien się już do niej stosować.

Ta uchwała formalnie uchylila Uchwałę nr 183/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance. Jednak mimo tego, że uchwała z 2014 roku straciła moc, to banki, do czasu wdrożenia nowej Rekomendacji U, są zobowiązane do stosowania Rekomendacji U w wersji przyjętej przez KNF 24 czerwca 2014 roku.

Zdaniem KNF nowa Rekomendacja U powinna m.in. stworzyć warunki dla stabilnego rozwoju rynku bancassurance. Kto zatem powinien wdrożyć tę Rekomendację?

- 1) Banki krajowe i oddziały banków zagranicznych;
- 2) Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz
- 3) Oddziały instytucji kredytowych.

Dotyczy to jednak jedynie tych z wymienionych podmiotów, które w zakresie objętym Rekomendacją współpracują z zakładami ubezpieczeń, wykonującym działalność na terenie Polski.

Rekomendacje z 2014 roku wskazywały jedynie na banki, jako podmioty zobowiązane do wdrożenia rekomendacji, zatem pierwsza poważna zmiana dotyczy dodania SKOKów do listy podmiotów zobowiązanych (nowa Rekomendacja U nazywa te podmioty "Jednostkami").

Ta zmiana ma też swoje odzwierciedlenie w przepisach przejściowych, na co wskazano już wcześniej. KNF oczekuje, że banki dostosują swoją działalność do znowelizowanej

z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 656, z późn. zm.; dalej: „ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”), wykonującymi działalność ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: „zakłady ubezpieczeń”).

Implementacja Rekomendacji U powinna być dokonana z uwzględnieniem zasady proporcjonalności rozumianej jako dostosowanie przyjętych rozwiązań do skali i stopnia skomplikowania prowadzonej działalności, jak również indywidualnej specyfiki i profilu tej działalności. Oznacza to, że prowadząc działalność w zakresie bancassurance należy stosować się do rekomendacji, przy czym stopień złożoności polityk i procedur powinien być adekwatny do skali i poziomu ryzyka związanego z działalnością w obszarze bancassurance. Stosowanie tej zasady nie może skutkować pogorszeniem poziomu ochrony klienta. Jednostka jest odpowiedzialna za wykazanie, że skorzystanie przez nią z zasady proporcjonalności nie wpływa na obniżenie poziomu ochrony klienta lub finansującego ubezpieczenie.

Postanowienia Rekomendacji dotyczące systemu kontroli wewnętrznej stosuje się odpowiednio do banków spółdzielczych, w których kontrola wewnętrzna wykonywana jest zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe – przez jednostkę zarządzającą systemem ochrony na zasadach określonych w umowie systemu ochrony lub – zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe – może być wykonywana przez bank zrzeszający na zasadach określonych w umowie zrzeszenia.

Mając na uwadze przedmiot działalności Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej określony w art. 44 ust. 5 ustawy o SKOK, organ nadzoru oczekuje, że będzie ona wspomagać SKOK w procesie wdrażania postanowień Rekomendacji U.

W celu zastosowania zasady proporcjonalności, do najmniejszych SKOK, rozumianych jako SKOK spełniające łącznie dwa kryteria, tj. posiadających sumę bilansową niższą niż 50 mln zł oraz liczbę członków poniżej 10 tys., kierowane są bezpośrednio rekomendacje główne (tj. Rekomendacja 1, Rekomendacja 2 itd.), a w zakresie objętym rekomendacjami szczegółowymi (tj. rekomendacjami 1.1, 1.2 itd.) SKOK mogą wprowadzić własne rozwiązania, mając na uwadze, aby rozwiązania te zapewniały realizację celów określonych w poszczególnych rekomendacjach, z wyjątkiem Rekomendacji 6 oraz 10- 22, które powinny być stosowane w pełnym zakresie przez wszystkie SKOK.

Jednostki sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120, z późn. zm.; dalej: „ustawa o rachunkowości”) oraz przepisami wykonawczymi do ustawy o rachunkowości, w kwestiach nieuregulowanych w tych przepisach, stosują art. 10 ust. 3 ustawy o rachunkowości.

Kierując się zasadą dobra ogólnego, w celu ograniczenia ryzyka systemowego, Komisja Nadzoru Finansowego oczekuje, że oddziały instytucji kredytowych w Polsce będą w odpowiednim zakresie również przestrzegać postanowień Rekomendacji U, w tym w szczególności Rekomendacji 7, 8 oraz 10-22. W przypadku oddziału banku zagranicznego odpowiedzialność w obszarach wymienionych w Rekomendacjach 1-3 spoczywa na dyrektorze oddziału.

Rekomendacji U nie później niż 1 lipca 2024 r., a spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe nie później niż 1 stycznia 2025 r. Do tego czasu obowiązywać będzie Rekomendacja U w wersji z 2014 roku.

KNF wskazuje też na bardzo ważną zasadę implementacji Rekomendacji U, a mianowicie na zasadę proporcjonalności. Chodzi w tym przypadku o dostosowanie przyjętych rozwiązań do skali i stopnia skomplikowania prowadzonej działalności, jak również indywidualnej specyfiki i profilu tej działalności.

Inaczej mówiąc - stopień złożoności polityk i procedur powinien być adekwatny do skali i poziomu ryzyka związanego z działalnością w obszarze bancassurance, przy czym stosowanie tej zasady nie może skutkować pogorszeniem poziomu ochrony klienta.

Co jednak bardzo ważne - to Jednostka jest odpowiedzialna za wykazanie, że skorzystanie przez nią z zasady proporcjonalności nie wpływa na obniżenie poziomu ochrony Klienta lub Finansującego ubezpieczenie.

Czyli w praktyce możesz stosować zasadę proporcjonalności, w sumie nie powiem ci jak, ale na koniec to i tak ty będziesz musiał udowodnić, że klient jest należycie chroniony mimo ograniczonego wdrożenia Rekomendacji U, z powołaniem się na zasadę proporcjonalności.

Bez wątpienia wprowadzenie zasady proporcjonalności jest słusznym rozwiązaniem, bo trudno oczekiwać od niewielkiego banku spółdzielczego lub SKOKu wdrożenia tych samych mechanizmów, jakie powinien wdrożyć dowolny bank z pierwszej piątki banków w Polsce. Tylko problem w tym, że dopiero kontrole KNF pokażą, co tak naprawdę ta zasada oznacza w praktyce.

Komisja proponuje też już we wstępie pewne uproszczenie w odniesieniu do SKOKów.

I tak w celu zastosowania zasady proporcjonalności, do najmniejszych SKOKów, rozumianych jako SKOKi spełniające łącznie dwa kryteria, tj. posiadających sumę bilansową niższą niż 50 mln zł oraz liczbę członków poniżej 10 tys., kierowane są bezpośrednio rekomendacje główne (tj. Rekomendacja 1, Rekomendacja 2 itd., czyli te zawarte w Spisie rekomendacji), a w zakresie objętym rekomendacjami szczegółowymi (tj. Rekomendacjami 1.1, 1.2 itd.) SKOKi mogą wprowadzić własne rozwiązania, mając na uwadze, aby rozwiązania te zapewniały realizację celów określonych w poszczególnych rekomendacjach, z wyjątkiem Rekomendacji 6 (czyli, zarządzanie ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance) oraz 10-22, które powinny być stosowane w pełnym zakresie przez wszystkie SKOKi.

Komisja też zauważa pewien problem kompetencyjny. Mianowicie prawo nie daje KNFowi możliwości narzucenia Rekomendacji U, podobnie jak też innych rekomendacji czy wytycznych, oddziałom instytucji kredytowych działających w Polsce. Zatem KNF oczekuje przestrzegania Rekomendacji przez te jednostki, wskazując jednoznacznie, że odpowiedzialność za odpowiednie wdrożenie będzie spoczywać na dyrektorze oddziału. Co ciekawe, Komisja odwołuje się do zasad dobra ogólnego, które zasadniczo odwołują się do przepisów prawa, a nie do rekomendacji/wytycznych KNF (tutaj odsyłam do zasad dobra ogólnego opublikowanych przez KNF). Nie zmienia to jednak

faktu, że wdrożenie wymogów wynikających z Rekomendacji U również powinno nastąpić.

Rekomendacja U uwzględnia uregulowania zawarte m.in. w:

- ustawie – Prawo bankowe,
- ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 1111; dalej: „ustawa o dystrybucji ubezpieczeń”) implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 26 z 02.02.2016, str. 19, z późn. zm.; dalej: „IDD”);
- ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. z 2022 r. poz. 1595),
- ustawie o SKOK,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646, z późn. zm.) implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającą dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz. Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 349, z późn. zm.),
- ustawie o rachunkowości,
- rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2017/2358 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów w zakresie nadzoru nad produktem i zarządzania nim dla zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 341 z 20.12.2017, str. 1, z późn. zm.),
- rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2017/2359 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów informacyjnych i zasad prowadzenia działalności mających zastosowanie do dystrybucji ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (Dz. Urz. UE L 341 z 20.12.2017, str. 8, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (Dz. U. UE L 352 z 09.12.2014, str. 1, z późn. zm.; dalej: „PRIIP”),
- rozporządzeniu (WE) Nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. UE L 243 z 11.09.2002, str. 1, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.).

Wpływ na standardy współpracy instytucji zainteresowanych oferowaniem klientom produktów ubezpieczeniowych ma nie tylko Rekomendacja U, ale także inne rekomendacje organu nadzoru. Postanowienia w nich zawarte powinny obowiązywać w zakresie wynikającym z przedmiotu poszczególnych rekomendacji. W przypadku następujących obszarów: system kontroli wewnętrznej, relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie, ład wewnętrzny i konflikty interesów

Rekomendacja odsyła do szeregu przepisów, które zostały uwzględnione w jej treści, jednak próżno szukać wskazówek co do tego w jaki sposób te przepisy znalazły swoje odzwierciedlenie w poszczególnych Rekomendacjach.

Można chyba jedynie zakładać, że KNF przytacza podstawowe akty prawne regulujące działalność banków, ubezpieczycieli, SKOKów i dystrybutorów ubezpieczeń, wskazując niejako kierunkowo, że Rekomendacja U to „oficjalna” interpretacja obszarów objętych rekomendacjami, regulowanych również niektórymi przepisami wskazanych ustaw i rozporządzeń.

The graphic features a dark background with a desk setup including a laptop, a pen, and a notepad. A hand is shown writing on the notepad. In the upper center, there is a shield-shaped logo with a green and blue design, containing the text 'Tarcza Regulacyjna'. Below the logo, the title 'Tarcza Regulacyjna' is written in large, white, serif font. Underneath the title, the phrase 'Oferuj ubezpieczenia zgodnie z prawem' is written in a smaller, white, sans-serif font. At the bottom right, the website address 'www.tarczaregulacyjna.pl' is displayed in a small, white, sans-serif font.

KNF wskazuje, że Rekomendacje mają charakter uzupełniający względem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i nie mogą być interpretowane w sposób, który mógłby prowadzić do nieprzestrzegania tych przepisów. Jednak KNF tworząc rekomendacje niejednokrotnie wkracza w obszary już uregulowane przepisami ustaw, tworząc mechanizmy, które mogą być nawet niezgodne z tymi przepi-

Rekomendacja U powinna być stosowana zgodnie z zaleceniami nadzorczymi zawartymi w Rekomendacjach B-SKOK, Rekomendacji H, Rekomendacji S i Rekomendacji Z. Rekomendacje mają charakter uzupełniający względem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i nie mogą być interpretowane w sposób, który mógłby prowadzić do nieprzestrzegania tych przepisów.

Przedstawiony w Rekomendacji U zbiór zasad dotyczących dobrych praktyk w zakresie bancassurance nie obejmuje kompleksowo obszaru dystrybucji ubezpieczeń. Wynika to z uregulowania kwestii dystrybucji ubezpieczeń w dwóch kluczowych pakietach regulacyjnych, które znajdują tu zastosowanie:

1. pierwszy pakiet regulacyjny obejmuje zasady dystrybucji ubezpieczeń zgodnie z IDD implementowaną w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń oraz aktach wykonawczych wydanych na jej podstawie, w szczególności rozporządzeniach delegowanych uzupełniających IDD, jak również – dla produktów o charakterze inwestycyjnym – zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 lutego 2016 r. w sprawie minimalnego zakresu danych zamieszczanych w ankiecie dotyczącej potrzeb ubezpieczającego lub ubezpieczonego (Dz. U. z 2016 r. poz. 167);

2. drugi pakiet regulacyjny obejmuje katalog obowiązków regulacyjnych nałożonych na podmioty rynku finansowego wobec klientów detalicznych, wskazanych w PRIIP.

Zagadnienia objęte Rekomendacją U dotyczą następujących obszarów:

- I. Zarząd i rada nadzorcza;
- II. Zarządzanie ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance;
- III. Rola jednostki;
- IV. Polityka rachunkowości;
- V. Relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie;
- VI. System kontroli wewnętrznej w zakresie bancassurance.

Rekomendację U stosuje się do:

1. umów ubezpieczenia zawieranych od dnia wdrożenia Rekomendacji,
2. odnowień/automatycznych kontynuacji indywidualnych umów ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że Rekomendacji 20 nie stosuje się do odnowień/automatycznych kontynuacji umów zawartych do dnia wdrożenia Rekomendacji, jeżeli odnowienie/automatyczna kontynuacja następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, tariff i sposobu naliczania składki,
3. klientów przystępujących do grupowych umów ubezpieczenia na cudzy rachunek od dnia wdrożenia Rekomendacji,
4. klientów odnawiających uczestnictwo/automatycznie kontynuujących uczestnictwo w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek, z zastrzeżeniem że Rekomendacji 20 nie stosuje się do klientów odnawiających uczestnictwo/automatycznie kontynuujących uczestnictwo

sami. W efekcie dość często spotykam się z takim podejściem na rynku, że w pierwszej kolejności ocenia się to, czy określony proces, produkt czy procedura są zgodne z oczekiwaniami KNFu, a dopiero potem patrzy się na przepisy. Podmioty regulowane nie wdrażając odpowiednio rekomendacji ryzykują coraz wyższe sankcje finansowe, a menadżerowie odpowiedzialni za taką sytuację - dodatkowo znalezione się na liście osób, które nie dają należytej ręką wykonywania powierzonych im zadań, co oznacza poważne komplikacje w rozwoju kariery zawodowej na regulowanym rynku.

Wskazane pakiety przepisów kompleksowo regulują zagadnienia związane z dystrybucją ubezpieczeń i w tym zakresie Rekomendacja U nie ma charakteru całościowego i jej postanowienia powinny być interpretowane w ścisłym związku ze wskazanymi przepisami.

Przykładowo, Rekomendacje U nie mówią nic o relacjach banku jako agenta z brokerami ubezpieczeniowymi, co nie oznacza, że takiego banku nie dotyczą szczególne przepisy Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń odnoszące się do tych właśnie relacji. Inny przykład, to forma i zakres obowiązków informacyjnych banku działającego jako agent ubezpieczeniowy – w tym zakresie bank musi stosować się do wymogów ustawy o dystrybucji.

Z drugiej strony można też wskazać rekomendacje, które wykraczają poza treść wskazanych pakietów regulacyjnych. Jakikolwiek przepis prawa nie nakłada na ubezpieczających w ubezpieczeniach na cudzy rachunek obowiązku opracowania jakichkolwiek szczegółowych procedur pozwalających na uzyskanie informacji o wymaganiach i potrzebach potencjalnych klientów, do czego jednostki zobowiązuje Rekomendacja 10.2.

Rekomendacja nie pozostawia wątpliwości, że od dnia jej wdrożenia, przy czym nie później niż od 1 lipca 2024 r. w przypadku banków i 1 stycznia 2025 r. w przypadku SKOKów, jednostki zobowiązane mają stosować Rekomendację U do nowozawieranych umów ubezpieczenia oraz do nowych klientów przystępujących do grupowych umów ubezpieczenia na cudzy rachunek (nawet jeżeli sama umowa ubezpieczenia została zawarta przed wdrożeniem nowej Rekomendacji U).

Sytuacja się nieco komplikuje w przypadku odnowień lub automatycznych kontynuacji indywidualnych umów ubezpieczenia.

Zgodnie z definicją "Odnowienie/automatyczna kontynuacja indywidualnych umów ubezpieczenia / odnowienie uczestnictwa/automatyczna kontynuacja uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek" oznacza przedłużenie, na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia, okresu obowiązywania indywidualnych umów

w grupowych umowach ubezpieczenia następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, taryf i sposobu naliczania składki.

Organ nadzoru oczekuje, że banki i oddziały instytucji kredytowych dostosują swoją działalność do Rekomendacji U nie później niż do dnia 1 lipca 2024 r., a SKOK - nie później niż do dnia 1 stycznia 2025 r.

Raport prawny

Obszerny dokument
na temat zmian w prawie
w Twojej branży
przygotowany przez specjalistów
z naszej kancelarii.

www.czublun.pl

ubezpieczenia/okresu uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek. Definicja w sumie niewiele mówi o odnowieniu lub automatycznej kontynuacji, poza tym, że chodzi tutaj o przedłużenie umowy lub ochrony.

Jednak w takim przypadku Rekomendacje U również należy stosować od dnia jej wdrożenia, ale z tym zastrzeżeniem że Rekomendacji 20 nie stosuje się do odnowień/automatycznych kontynuacji umów zawartych do dnia wdrożenia Rekomendacji, jeżeli odnowienie/automatyczna kontynuacja następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, taryf i sposobu naliczania składki. Podobna zasada znajdzie zastosowanie w przypadku klientów odnawiających uczestnictwo/automatycznie kontynuujących uczestnictwo w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek.

*Upraszczając oznacza to tyle, że banki najpóźniej od 1 lipca 2024 r., a SKOKi najpóźniej od 1 stycznia 2025 r. roku powinny stosować Rekomendację U również do odnowień lub automatycznych kontynuacji umowy lub ochrony. Wyjątkiem będzie w tym przypadku niestosowanie Rekomendacji 20, jeżeli odnowienie/automatyczna kontynuacja następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, taryf i sposobu naliczania składki, **czyli w praktyce - jeżeli właściwie nic się nie zmienia**. Inaczej mówiąc, po wdrożeniu nowej Rekomendacji U, Jednostka będzie zobowiązana stosować tę Rekomendację do każdej umowy i każdego ubezpieczonego, nieważne czy będziemy mieli do czynienia z nowymi klientami, czy też z tymi, którzy jedynie przedłużają wcześniejszą ochronę ubezpieczeniową.*

A czym jest Rekomendacja 20 - jest to konieczność zapewnienia, by oferowane produkty ubezpieczeniowe zapewniały odpowiednią wartość dla klienta a wynagrodzenie jednostki otrzymywane z tytułu pośrednictwa ubezpieczeniowego było ustalane przy uwzględnieniu interesu klienta oraz wysokości kosztów ochrony ubezpieczeniowej.

Zarząd i rada nadzorcza

Podobnie jak w Rekomendacji U z 2014 r., pierwsze pięć rekomendacji zawartych w nowej Rekomendacji U odnosi się do roli zarządu i rady nadzorczej. Przy czym w chwili obecnej nie chodzi o zarząd i radę nadzorczą banku, a o zarząd i radę nadzorczą Jednostki (banki, w tym banki spółdzielcze, oddziały banków zagranicznych, SKOK). Organ nadzoru wymaga, aby zarząd oraz rada nadzorcza wykonywały nałożone obowiązki z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, tj. aby przyjęte rozwiązania w zakresie bancassurance były dostosowane do skali i stopnia skomplikowania prowadzonej działalności, jak również indywidualnej specyfiki i profilu tej działalności.

REKOMENDACJA 1

Zarząd jednostki jest odpowiedzialny za opracowanie, zatwierdzenie, zapewnienie przestrzegania polityki w zakresie bancassurance. Polityka ta powinna wynikać z zatwierdzonej przez radę nadzorczą strategii prowadzenia działalności. Podział obowiązków i kompetencji między jednostką a zakładem ubezpieczeń w zakresie bancassurance powinien wynikać z umowy zawartej pomiędzy jednostką i zakładem ubezpieczeń.

1.1

Zarząd jednostki powinien zdefiniować kluczowe obszary polityki w zakresie bancassurance, które będą podlegać jego bezpośredniej kontroli.

Obowiązek zarządu przewidziany w Rekomendacji 1.1. związany jest z opracowaniem polityki w zakresie bancassurance. W porównaniu do Rekomendacji U z 2014 r. Organ nadzoru przewidział możliwość sporządzenia dokumentu zarówno w formie pisemnej, jak i elektronicznej. Kluczowe obszary, które powinny zostać uwzględnione w polityce zostały uregulowane w Rekomendacji 1.5. Należy zauważyć, że zarząd ponosi odpowiedzialność nie tylko za zdefiniowanie kluczowych obszarów polityki w zakresie bancassurance, ale także za bezpośrednią kontrolę tych obszarów.

1.2

Zarząd jednostki powinien zatwierdzać zasady dotyczące działania w ramach kluczowych obszarów polityki zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance. System zarządzania ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance powinien obejmować wszystkie komórki jednostki zaangażowane w oferowanie produktów w ramach bancassurance w pełni uwzględniać ekspozycję jednostki na ryzyko oraz obejmować wszystkie istotne rodzaje ryzyka.

Zgodnie z Rekomendacją 1.2. obowiązkiem zarządu jest również zatwierdzanie zasad dotyczących działania w ramach kluczowych obszarów polityki zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance. W Rekomendacji U z 2014 r. nie zostało wskazane o jakie „kluczowe obszary” polityki zarządzania ryzykiem chodzi. W nowej Rekomendacji U Organ nadzoru precyzuje, że system zarządzania ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance powinien obejmować wszystkie komórki jednostki zaangażowane w oferowanie produktów w ramach bancassurance, w pełni uwzględniać ekspozy-

cję jednostki na ryzyko oraz obejmować wszystkie istotne rodzaje ryzyka.

W tym miejscu warto też wskazać na art. 9b Prawa bankowego. Zgodnie z tym przepisem zadaniami systemu zarządzania ryzykiem są identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez bank działalności. W tym przypadku mówimy o działalności w obszarze bancassurance.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem bank:

- 1) stosuje sformalizowane zasady służące określaniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem;*
- 2) stosuje sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości;*
- 3) stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów;*
- 4) stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka;*
- 5) posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez bank ryzyka.*

Bank sprawuje też nadzór nad ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych.

1.3

Zarząd jednostki może delegować funkcje związane z realizacją innych niż kluczowe obszary polityki w zakresie bancassurance na wyznaczone przez siebie, kompetentne osoby.

Podobnie jak w poprzednio obowiązującej Rekomendacji U z 2014 r. Rekomendacja 1.3. przewiduje możliwość delegowania niekluczowych funkcji związanych z realizacją obszarów polityki bancassurance na wyznaczone osoby. Rekomendacja 1.3. w dalszym ciągu dostarcza wątpliwości interpretacyjnych, ponieważ Organ nadzoru nie wskazuje, co należy rozumieć pod pojęciem „kluczowe” obszary polityki. Ponadto nie jest wiadome czy osoby, na które mogą być delegowane funkcje, mogą pochodzić spoza kadry pracowniczej. Z pewnością nieprecyzyjne postanowienia Rekomendacji 1.3. mogą rodzić problemy na etapie podejmowania decyzji dotyczących struktur organizacyjnych jednostki.

1.4

Podział obowiązków i kompetencji pomiędzy poszczególnych członków zarządu jednostki oraz delegowanie funkcji związanych z realizacją innych niż kluczowe obszary w zakresie bancassurance nie może powodować konfliktu interesów.

Treść Rekomendacji 1.4. jest tożsama z wersją poprzednio obowiązującą (poza zastąpieniem pojęcia „bank” – „jednostką”). Zarząd jednostki ma obowiązek określenia osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych kluczowych obszarów polityki bancassurance. Odpowiedzialność powinna zostać powierzona poszczególnym członkom zarządu. Organ nadzoru podkreśla, że podział obowiązków i kompetencji oraz delegowanie funkcji nie może powodować konfliktu interesów. Co prawda w dalszym ciągu z treści Rekomendacji 1.4. nie wynika jakie dokładnie czynności jednostka powinna podjąć w celu zapobiegania/eliminacji konfliktu interesów, jednak zgodnie ze wstępem do nowej Rekomendacji U, w przypadku obszaru związanego z konfliktem interesów, Rekomendacja U powinna być stosowana zgodnie z zaleceniami nadzorczymi zawartymi w Rekomendacjach B-SKOK, Rekomendacji H, Rekomendacji S i Rekomendacji Z. Niezależnie od powyższego jednostka powinna podjąć czynności mające na celu weryfikację obowiązującej polityki zarządzania konfliktami interesów pod kątem czy obejmuje ona swoim zakresem obszar dotyczący podziału obowiązków i kompetencji w wewnętrznej strukturze jednostki, a jeżeli nie to wówczas jednostka powinna zbadać, jakie możliwe konflikty interesów mogą powstać przy podziale obowiązków i kompetencji i delegowania funkcji w zakresie bancassurance oraz wdrożyć procedury w celu ich uniknięcia, wykrywania i eliminacji.

1.5

Polityka w zakresie bancassurance, opracowana w formie pisemnej lub elektronicznej, powinna obejmować co najmniej:

1. w zakresie dokonywania przez jednostkę wyboru zakładu albo zakładów ubezpieczeń do współpracy, określenie:
 - a. zasad dotyczących trybu dokonywania wyboru zakładów ubezpieczeń, z którymi jednostka ma zamiar nawiązać współpracę;
 - b. zasad dokonywania okresowych analiz współpracy, w tym jakości przepływu informacji w trakcie trwania współpracy jednostki z wybranymi zakładami ubezpieczeń, w szczególności informacji dotyczących oferowanych produktów ubezpieczeniowych;
2. w zakresie określenia roli jednostki w procesie oferowania produktów ubezpieczeniowych w obszarze bancassurance, opis wybranego modelu biznesowego;
3. w zakresie produktów oferowanych w ramach bancassurance w procesie oferowania produktu jednostki, określenie:
 - a. kryteriów przygotowania oferty produktu powiązanego – produktu ubezpieczeniowego i produktu jednostki;
 - b. zasad przygotowywania oferty marketingowej produktu ubezpieczeniowego powiązanego z produktem jednostki;
 - c. zasad przygotowania odrębnego dokumentu zawierającego informacje o produkcie ubezpieczeniowym;
4. w zakresie produktów jednostki, przy których jednostka zamierza oferować klientom produkty ubezpieczeniowe, określenie:
 - a. kryteriów wyboru produktów jednostki, w przypadku których jednostka zamierza oferować klientom towarzyszące produkty ubezpieczeniowe;
 - b. kryteriów wyboru produktów ubezpieczeniowych, które będą oferowane klientom;
5. w zakresie zasad współpracy z zakładami ubezpieczeń w odniesieniu do produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez jednostkę, określenie:
 - a. oczekiwanego zakresu ochrony ubezpieczeniowej jako kryterium wyboru produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez jednostkę;
 - b. kryteriów uznania przez jednostkę produktów ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń za spełniające standardy adekwatnej ochrony ubezpieczeniowej w odniesieniu do ryzyka generowanego przez produkt jednostki;
 - c. kryteriów okresowej oceny i ewentualnej renegocjacji warunków współpracy;
6. w zakresie merytorycznego przygotowania pracowników jednostki zaangażowanych w oferowanie produktów w ramach bancassurance, określenie zasad odbywania szkoleń w zakresie oferowanych produktów i ich obsługi, w ramach:
 - a. wykonywania czynności agencyjnych;
 - b. oferowania przystąpienia do umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek przez jednostkę będącą ubezpieczającym oraz oferowania umowy o produkt jednostki, na podstawie której finansujący ubezpieczenie zobowiązuje się do pokrycia kosztów ochrony ubezpieczeniowej jednostki;
7. w zakresie obowiązków informacyjnych w odniesieniu do pracowników jednostki zaangażowanych w oferowanie produktów w ramach bancassurance, określenie:
 - a. zasad udostępniania klientowi informacji na temat stosunku łączącego jednostkę z zakładem ubezpieczeń oraz rodzaju wynagrodzenia, jakie jednostka otrzymuje z tytułu dystrybucji ubezpieczeń;
 - b. zasad dotyczących informowania klienta o możliwości złożenia reklamacji, wniesienia skargi oraz pozasądowego rozwiązywania sporu;
 - c. zasad dotyczących przekazywania klientowi informacji o charakterze reklamowym i marketingowym;
 - d. zasad dokonywania badania wymagań i potrzeb klienta;
 - e. zasad przekazywania wymaganych przepisami prawa informacji o produkcie ubezpieczeniowym;
8. w zakresie dokumentowania wykonywanych przez jednostkę obowiązków w zakresie bancassurance, określenie zasad dotyczących sporządzania i przechowywania dokumentacji dotyczącej oferowania produktów ubezpieczeniowych;
9. w zakresie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka, określenie:
 - a. założeń i kryteriów akceptacji ubezpieczeń dostarczanych przez klienta w miejsce ubezpieczeń oferowanych przez jednostkę;
 - b. zasad dotyczących pozyskiwania informacji niezbędnych do dokonania analizy i oceny efektywności działalności w zakresie bancassurance przez monitorowanie liczby odmów wypłat świadczeń, oraz liczby

- i przyczyn skarg i reklamacji składanych przez klientów. Przez informacje niezbędne na potrzeby niniejszej rekomendacji rozumie się, w zakresie informacji otrzymywanych od zakładu ubezpieczeń, dane zagregowane i zanonimizowane;
- c.zasad dotyczących weryfikacji ocen efektywności działalności;
10. w zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka, określenie:
- a.zasad dotyczących uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem ryzyka wynikającego ze specyfiki produktu jednostki i rodzaju ochrony ubezpieczeniowej;
- b.apetytu na ryzyko związanego z oferowaniem poszczególnych grup produktów jednostki i przyjętego dla nich rodzaju ochrony ubezpieczeniowej;
- c.zasad dotyczących uwzględniania poziomu ryzyka w polityce cenowej jednostki;
- d.zasad dotyczących postępowania w przypadku odmów wypłat świadczeń z umów ubezpieczenia;
11. w zakresie sposobu ustalania należnego wynagrodzenia pobieranego przez jednostkę jako pośrednika ubezpieczeniowego oraz osoby, przy pomocy których jednostka wykonuje czynności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń, określenie:
- a.zasad dotyczących ustalania należnego wynagrodzenia przy uwzględnieniu ponoszonych kosztów;
- b.zasad dotyczących ustalania należnego wynagrodzenia przy uwzględnieniu charakteru i zakresu czynności wykonywanych przez jednostkę w dystrybucji ubezpieczeń;
- c.zasad dotyczących ustalania należnego wynagrodzenia w taki sposób, aby nie był sprzeczny z obowiązkiem działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów;
- d.zasad dotyczących wynagradzania, które będą wspierać prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie będą zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez radę nadzorczą apetyt na ryzyko;
12. w zakresie procedury wprowadzania do oferty jednostki nowych produktów ubezpieczeniowych, określenie:
- a.zasad dotyczących przeprowadzania analiz oczekiwanego wpływu nowych produktów na ryzyko ponoszone przez jednostkę;
- b.zasad dotyczących identyfikowania rodzajów ryzyka, które mogą wiązać się z nowymi produktami, ze szczególnym uwzględnieniem oceny ryzyka prawnego;
- c.zasad dotyczących analizy wpływu nowych produktów na działalność jednostki;
13. w zakresie sposobu uwzględniania w przychodach jednostki wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu świadczenia usług związanych z dystrybucją ubezpieczeń, w przyjętej przez jednostkę polityce rachunkowości, określanie zasad dotyczących szacowania kosztów ponoszonych przez jednostkę, przewidujących stosowanie adekwatnej do formy sprzedaży produktów oferowanych w ramach bancassurance metody rozliczania przychodów i kosztów.

Rekomendacja 1.5. określa jakie kwestie powinny zostać uregulowane w polityce w zakresie bancassurance.

Treść tej Rekomendacji jest dość czytelna, ale niewątpliwie na uwagę zasługuje rekomendacja dotycząca sposobu ustalania należnego wynagrodzenia pobieranego przez Jednostkę jako pośrednika ubezpieczeniowego oraz osoby, przy pomocy których Jednostka wykonuje czynności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń.

Zgodnie z Rekomendacją 1.5. pkt 11 polityka w zakresie bancassurance powinna obejmować:

- zasady dotyczące ustalania należnego wynagrodzenia przy uwzględnieniu ponoszonych kosztów;*
- zasady dotyczące ustalania należnego wynagrodzenia przy uwzględnieniu charakteru i zakresu czynności wykonywanych przez jednostkę w dystrybucji ubezpieczeń;*
- zasady dotyczące ustalania należnego wynagrodzenia w taki sposób, aby nie był sprzeczny z obowiązkiem działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów;*
- zasady dotyczące wynagradzania, które będą wspierać prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie będą zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez radę nadzorczą apetyt na ryzyko.*

Rozbudowanie pkt 11 Rekomendacji 1.5. może być skutkiem ostrzeżenia EIOPA (Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) skierowanego do ubezpieczycieli i banków. EIOPA, 30 września 2022 r. wydała ostrzeżenie, w którym wyraziła zaniepokojenie kwestią ochrony konsumentów związaną ze sprzedażą produktów ubezpieczenia ochrony kredytowej (CPI). EIOPA zwróciła uwagę m.in. na kwestię związaną z wysokim wynagrodzeniem banków. EIOPA zaznaczyła, że, co prawda ubezpieczenia sprzedawane do kredytów hipotecznych, kredytów konsumenckich i kart kredytowych są bardzo zyskownym produktem zarówno dla ubezpieczycieli, jak i dystrybuujących je banków, jednak znaczna część składki ubezpieczeniowej płaconej przez klientów trafia do powyższych instytucji, podczas gdy konsumenci otrzymują niewielkie świadczenia. Tym samym zdaniem EIOPA wysokie prowizje mogą prowadzić do poważnych konfliktów interesów oraz do niewłaściwych praktyk biznesowych nakierowanych na maksymalizację zysków.

EIOPA wyraziła nadzieję, że wszyscy ubezpieczyciele i banki działające jako dystrybutorzy ubezpieczeń będą podejmować działania w celu rozwiązywania kwestii związanych z wysokim wynagrodzeniem i zapobiegania szkodliwym konfliktom interesów.

Organ nadzoru wprowadził też nową treść Rekomendacji 20, o której będzie mowa w dalszej części Komentarza, która określa w jaki sposób powinno zostać ukształtowane wynagrodzenie jednostki otrzymywane z tytułu pośrednictwa ubezpieczeniowego. W toku prac nad nową Rekomendacją U pojawiły się głosy, aby w jej treści znalazła się rekomendacja określająca maksymalną wysokość prowizji należnej Jednostce w związku z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych (postulowano, aby wynagrodzenie za pośrednictwo nie przekraczało 50% wartości zakładanych kosztów odszkodowań i świadczeń), jednak ostatecznie nowa Rekomendacja U nie zawiera takiej regulacji. Ostatecznie Organ nadzoru wyraził nadzieję, że sektor bankowy i ubezpieczeniowy wspólnie wypracują określone standardy, za pomocą tzw. dobrych praktyk. Wskazujemy, że w chwili obecnej trwają prace nad „Rekomendacją dobrych praktyk na polskim rynku bancassurance w zakresie ubezpieczeń spłaty kredytu i pożyczki (CPI)”, która ma stanowić uzupełnienie nowej Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance i będzie regulowała m.in. obszar związany z wynagrodzeniem dystrybutora.

W polityce w zakresie bancassurance powinny znaleźć się m.in. zasady dotyczące ustalania należnego wynagrodzenia w taki sposób, aby nie był sprzeczny z obowiązkiem działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów. Organ nadzoru nie wskazuje w jaki sposób należy rozumieć „obowiązek działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów”. W tym zakresie pomocna okazuje się Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń, która w art. 7 ust. 2 wskazuje, że sposób wynagradzania dystrybutora ubezpieczeń oraz osób, przy pomocy których wykonywane są czynności agencyjne lub czynności brokerskie w zakresie ubezpieczeń, oraz osób, przez które wykonywane są czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń, nie może być sprzeczny z obowiązkiem działania zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów, w szczególności dystrybutor ubezpieczeń nie może dokonywać ustaleń dotyczących wynagrodzeń, celów sprzedaży lub innych ustaleń, które mogłyby stanowić zachętę do proponowania klientowi określonej umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej, w sytuacji gdy dystrybutor ubezpieczeń mógłby zaproponować inną umowę, która lepiej odpowiadałaby potrzebom klienta. Powyższe oznacza, że zakład ubezpieczeń wraz z dystrybutorem ubezpieczeń zobowiązani są ustalić system wynagrodzeń w taki sposób, aby dystrybutor jak i osoby, przy pomocy których dystrybutor wykonuje swoje czynności (tj. OFWCA), oferujący dany produkt ubezpieczeniowy, proponowały go klientowi, ponieważ po przeprowadzeniu analizy potrzeb produkt ten obiektywnie jest dla klienta najlepszy, a nie dlatego, że pośrednik otrzymuje za jego sprzedaż najwyższą prowizję.

1.6

Zasady prowadzenia działalności w obszarze związanym z zawarciem umowy o produkt jednostki i umowy ubezpieczenia powinny wynikać z opracowanych w formie pisemnej lub elektronicznej i wprowadzonych przez jednostkę procedur dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z oferowanymi produktami jednostki. Procedury wewnętrzne powinny:

- a. być zdefiniowane zgodnie ze standardami wewnętrznymi jednostki;
- b. odpowiadać charakterowi i profilowi działalności prowadzonej przez jednostkę;
- c. opierać się na kompleksowych informacjach uzyskanych na podstawie identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka w jednostce;
- d. uwzględniać m.in. skalę, obszar działalności oraz zaawansowanie techniczne i organizacyjne jednostki.

Rekomendacja 1.6. nakazuje sformułowanie pisemnych lub elektronicznych procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z oferowanymi produktami jednostki. W porównaniu do Rekomendacji z U 2014 r. Organ nadzoru zrezygnował z wprowadzenia obowiązku zapewnienia, aby procedury wewnętrzne jednostki były zgodne z przepisami prawa, co wydaje się oczywiste i wprowadził obowiązek zagwarantowania, aby procedury wewnętrzne jednostki opierały się na kompleksowych informacjach uzyskanych na podstawie identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka w jednostce.

1.7

Jednostka powinna posiadać procedury w zakresie stosowania ochrony ubezpieczeniowej w celu zabezpieczenia ekspozycji kredytowych. W szczególności jednostka powinna określić: w jakich przypadkach ochrona ubezpieczeniowa jest wymagana jako zabezpieczenie, rodzaj tej ochrony i kryteria pozwalające na rezygnację z zabezpieczenia w postaci ochrony ubezpieczeniowej.

Rekomendacja 1.7. nakłada na jednostkę obowiązek przygotowania procedury w zakresie stosowania ochrony ubezpieczeniowej w celu zabezpieczenia ekspozycji kredytowych. Z całą pewnością jest to jeden z kluczowych obszarów w działalności bankowej, którego uregulowanie w dokumentacji wewnętrznej jednostki wydaje się dość oczywiste. Warto jedynie zastanowić się nad tym, co poza określeniem: kiedy ochrona ubezpieczeniowa jest wymagana jako zabezpieczenie kredytu, rodzaju tej ochrony i kryteriów pozwalające na rezygnację z zabezpieczenia w postaci ochrony ubezpieczeniowej, powinno znaleźć się w takich procedurach. Wydaje się, że dodatkowym elementem takich procedur powinno być również określenie alternatywnych sposobów zabezpieczenia ekspozycji kredytowych, w sytuacji gdy klient nie jest zainteresowany ubezpieczeniem.

1.8

Jednostka, przy dokonywaniu analiz i tworzeniu procedur wewnętrznych, a także ich weryfikacji, powinna mieć na uwadze zapewnienie świadczenia usług wysokiej jakości. W tym celu jednostka powinna wykorzystywać informacje od instytucji zewnętrznych, np. zakładów ubezpieczeń, instytucji ochrony konsumentów, które na podstawie przepisów prawa upoważnione zostały do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji m.in. w zakresie liczby, przyczyn i rodzaju skarg i reklamacji składanych przez klientów, szczególnie w kontekście skarg i reklamacji na jednostkę działającą jako pośrednik ubezpieczeniowy. Informacje te powinny być wykorzystywane przez jednostkę do sporządzania analiz w zakresie pozycji jednostki na tle całego sektora właściwego dla jednostki oraz badania jakości procesu dystrybucji ubezpieczeń oraz uwzględniania interesu klienta w umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek i finansującego ubezpieczenie.

Rekomendacja 1.8. rozszerza zakres wykorzystywania przez jednostkę informacji od instytucji zewnętrznych, np. zakładów ubezpieczeń i instytucji ochrony konsumentów, które uprawnione są do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji m.in. w zakresie liczby i rodzaju skarg, w szczególności w kontekście skarg i reklamacji na Jednostkę działającą jako pośrednik ubezpieczeniowy. Organ nadzoru oczekuje, że powyższe informacje będą wykorzystywane przez jednostkę nie tylko do sporządzania odpowiednich, ale także do badania jakości procesu dystrybucji ubezpieczeń oraz uwzględniania interesu klienta w umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek i finansującego ubezpieczenie. W dalszym ciągu Organ nadzoru nie wyjaśnia w jaki sposób jednostka ma pozyskiwać informacje oraz jaka jednostka ma spełnić nałożony obowiązek, w sytuacji gdy instytucja zewnętrzna odmówi udostępnienia żądanych informacji takich informacji. Jednocześnie omawiana Rekomendacja nie zwalnia jednostki z konieczności prowadzenie własnych analiz w zakresie jakości obsługi klienta.

REKOMENDACJA 2

Zarząd jednostki powinien wyznaczyć osobę lub osoby odpowiedzialne za wdrożenie i realizację polityki jednostki w zakresie bancassurance oraz zasad (polityki) rachunkowości w tym zakresie.

2.1

Zarząd jednostki powinien zapewnić, aby osoba lub osoby odpowiedzialne za wdrażanie, realizację i kontrolę polityki jednostki w zakresie bancassurance, zasad (polityki) rachunkowości oraz zarządzanie ryzykiem w zakresie bancassurance posiadały i pogłębiały wiedzę w zakresie bancassurance oraz umiejętności niezbędne do wykonywania swoich obowiązków.

Odnosząc się do Rekomendacji 2.1. w pierwszej kolejności należy zastanowić się nad relacją Rekomendacji 2.1. do Rekomendacji 1.4. Zgodnie z Rekomendacją 1.4. obowiązkiem zarządu jest określenie osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych kluczowych obszarów polityki bancassurance spośród członków zarządu. Tymczasem w świetle Rekomendacji 2.1. zarząd ma obowiązek wyznaczyć osobę lub osoby odpowiedzialne za wdrożenie i realizację polityki w zakresie bancassurance oraz zasad (polityki) rachunkowości w tym zakresie, przy czym nie jest sprecyzowane o jakie osoby chodzi. W związku z czym nasuwa się wątpliwość czy Rekomendację 2.1. należy czytać łącznie z Rekomendacją 1.4., tym samym odpowiedzialność za realizację poszczególnych obszarów polityki bancassurance powinna być przypisana członkom zarządu, czy może Rekomendacja 2.1. stanowi wyjątek od Rekomendacji 1.4. i odpowiedzialność za realizację poszczególnych obszarów polityki bancassurance może być przypisana także osobom spośród członków zarządu.

W drugiej kolejności należy zwrócić uwagę na związek Rekomendacji 2.1. z Rekomendacją 2.2. Rekomendacja 2.2. stanowi o „członkach zarządu jednostki” oraz o „osobie lub osobach, o których mowa w rekomendacji 2.1.”. W związku z czym wydaje się, że Organ nadzoru przewiduje możliwość, aby za realizację polityki jednostki w zakresie bancassurance, zasad (polityki) rachunkowości oraz zarządzanie ryzykiem w zakresie bancassurance, były odpowiedzialne nie tylko osoby będące członkami zarządu, ale także osoby spoza tego grona.

Warto też zwrócić uwagę na to, że osoby, o których mowa w Rekomendacji 2.1. powinny posiadać i pogłębiać wiedzę w zakresie bancassurance oraz umiejętności niezbędne do wykonywania swoich obowiązków. Inaczej mówiąc, osobom takim należy zapewnić dostęp do odpowiednich szkoleń pozwalających na aktualizowanie i poszerzanie wiedzy zakresu bancassurance. Organ nadzoru nie precyzuje przy tym jak w praktyce miałyby wyglądać realizowanie tego obowiązku.

2.2

Członkowie zarządu jednostki oraz osoba lub osoby, o których mowa w rekomendacji 2.1, odpowiadają za właściwe i przejrzyste delegowanie zadań w zakresie bancassurance na niższe poziomy organizacji oraz nadzór nad realizacją tych zadań, w tym właściwe zarządzanie i stosowanie mechanizmów kontroli.

Rekomendacja 2.2. stanowi novum w porównaniu do Rekomendacji U z 2014 r. Została w niej przewidziana możliwość delegowania zadań w zakresie bancassurance na niższe poziomy organizacji. Zarówno członkowie zarządu, jak i osoby odpowiedzialne za wdrażanie, realizację i kontrolę polityki jednostki w zakresie bancassurance, zasad (polityki) rachunkowości oraz zarządzanie ryzykiem w zakresie bancassurance mają obowiązek właściwego i przejrzystego delegowania powyższych zadań oraz zobowiązane są nadzorować ich wykonywanie.

2.3

Do podstawowych zadań osoby lub osób delegowanych przez zarząd jednostki, wymienionych w Rekomendacji 2.1 powinno należeć co najmniej:

- a. zapewnienie zgodności procedur wewnętrznych z przyjętą przez zarząd polityką w zakresie obszaru bancassurance, określenie zakresu zadań, obowiązków i odpowiedzialności oraz kontroli poszczególnych pracowników;
- b. ustalenie procedur wewnętrznych dotyczących przepływu, ochrony informacji oraz obiegu dokumentów w zakresie bancassurance;
- c. zapewnienie okresowej, niezależnej kontroli przyjętych procedur wewnętrznych oraz sposobu ich stosowania;
- d. zapewnienie okresowej weryfikacji procedur wewnętrznych, strategii oraz kryteriów wprowadzania zmian, przeprowadzania weryfikacji i odstąpienia od weryfikacji związanych z realizacją zadań wskazanych w rekomendacji 2.1;
- e. opracowanie, wdrożenie i prawidłowe stosowanie procedur wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem w zakresie bancassurance;
- f. zapewnienie zgodności stosowanych mechanizmów kontroli ryzyka związanego z bancassurance z apetytem na ryzyko;
- g. monitorowanie czy jednostka nie podejmuje nadmiernego ryzyka.

Rekomendacja 2.3. wskazuje jakie obowiązki spoczywają na osobie lub osobach odpowiedzialnych za wdrażanie, realizację i kontrolę polityki jednostki w zakresie bancassurance, zasad (polityki) rachunkowości oraz zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance. Należy zwrócić uwagę, że nie jest to zamknięty katalog obowiązków, a jedynie przykładowe wyliczenie. W związku z czym wydaje się, że na wyznaczonych osobach powinny spoczywać wszystkie zadania, które służą wprowadzeniu w życie i realizację polityki jednostki w zakresie bancassurance oraz zasad (polityki) rachunkowości i zarządzania ryzykiem w tym zakresie. Biorąc też pod uwagę zakres czynności/obszarów jakie powinny być realizowane w ramach zadań powierzonych wskazanym osobom, zwłaszcza w przypadku większych organizacji, gdzie zadania te mogą być realizowane w ramach kilkuosobowych zespołów, celowe wydaje się opracowanie stosownych procedur pozwalających na pełne realizowanie tych zadań.

2.4

Przyjęte procedury dotyczące zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance powinny być przedstawione właściwym pracownikom jednostki, w trybie i terminie określonym przez jednostkę. Osoba lub osoby wyznaczone przez zarząd jednostki powinny zapewnić zapoznanie się i zrozumienie przez pracowników stosowanych procedur oraz zapewnić kontrolę prawidłowości ich realizacji. Termin przedstawienia procedur właściwym pracownikom powinien być możliwie najszybszy – przed rozpoczęciem wykonywania obowiązków w zakresie bancassurance przez osobę lub osoby, o których mowa w Rekomendacji 2.1, a w przypadku zmiany procedur – niezwłocznie po ich zatwierdzeniu przez uprawniony organ jednostki.

Rekomendacja 2.4. jest dość przejrzysta. Pracownicy jednostki zaangażowani w obsługę programów bancassurance, wykonujący obowiązki związane z wdrażaniem, realizacją i kontrolą polityki jednostki w zakresie bancassurance, zasad (polityki) rachunkowości oraz zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance, powinni zostać zaznajomieni z procedurami dotyczącymi zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance. Rekomendacja wskazuje, że przedstawienie powyższym pracownikom przyjętych procedur powinno mieć miejsce w jak najszybszym terminie, najpóźniej przed rozpoczęciem wykonywania obowiązków w zakresie bancassurance, z kolei w przypadku zmiany procedur niezwłocznie po ich zatwierdzeniu. Pewne wątpliwości może budzić konieczność zapewnienia, że pracownicy rozumieją stosowane procedury. To może oznaczać konieczność wdrożenia odpowiednich procedur szkoleniowych, pozwalających na weryfikację poziomu „przyswojonej” wiedzy (np. w drodze testów).

REKOMENDACJA 3

Zarząd jednostki powinien okresowo dokonywać oceny realizacji polityki w zakresie bancassurance oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian. Zarząd jednostki powinien informować radę nadzorczą o wynikach przeprowadzonej oceny oraz o wszelkich istotnych zdarzeniach mogących mieć wpływ na funkcjonowanie bancassurance w jednostce. Częstotliwość oceny realizacji polityki w zakresie bancassurance powinna być uzależniona od indywidualnej specyfiki i profilu działalności w obszarze bancassurance, przy czym powinna być dokonywana co najmniej raz w roku.

3.1

Zarząd jednostki powinien zapewnić, aby ocena przyjętej polityki w zakresie bancassurance obejmowała w szczególności weryfikację prawidłowości realizacji polityki zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności oraz badanie rzetelności, terminowości i jakości informacji zarządczych.

3.2

Zarząd jednostki powinien zapewnić, aby ocena przyjętej polityki w zakresie bancassurance obejmowała ustalanie ewentualnych nieprawidłowości. Zarząd jednostki powinien zapewnić, aby na podstawie oceny były wyciągane wnioski praktyczne dla dalszej działalności jednostki w zakresie bancassurance oraz aby polityka w zakresie bancassurance była dostosowywana do zmieniającej się sytuacji wewnętrznej i otoczenia zewnętrznego jednostki.

3.3

Zarząd jednostki powinien zapewnić, aby ocena przyjętej polityki w zakresie bancassurance była przekazywana radzie nadzorczej co najmniej raz w roku, a w razie potrzeby niezwłocznie.

Rekomendacje 3.1., 3.2. i 3.3. przewidują obowiązki zarządu związane z realizacją polityki w zakresie bancassurance. Przede wszystkim zarząd jednostki jest zobowiązany do dokonywania okresowej oceny realizacji polityki w zakresie bancassurance. Rekomendacja nie precyzuje jakie narzędzia powinny być w tym obszarze stosowane przez jednostkę, ale z całą pewnością mogą to być audyty (wewnętrzne, jak i realizowane przez zewnętrzne, wyspecjalizowane podmioty), bieżąca analiza reklamacji i skarg wpływających do jednostki lub do ubezpieczycieli współpracujących z jednostką.

Co prawda Organ nadzoru nie wskazuje z jaką częstotliwością taka ocena ma się odbywać, jednak mając na uwadze Rekomendację 3.3., zgodnie z którą zarząd powinien przekazywać radzie nadzorczej ocenę przyjętej polityki w zakresie bancassurance co najmniej raz w roku, należy uznać, że ocena polityki powinna obejmować badanie rzetelności, terminowości i jakości informacji zarządczych także co najmniej raz w roku. Zarząd dokonując oceny polityki w zakresie bancassurance powinien ustalać wychodzące na jaw nieprawidłowości oraz wyciągać wnioski praktyczne związane z dalszą działalnością jednostki w zakresie sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Ponadto zarząd ma obowiązek zadbać, aby polityka w zakresie bancassurance była zawsze dostosowana do sytuacji wewnętrznej i otoczenia zewnętrznego jednostki, to z kolei oznacza konieczność bieżącego monitorowania otoczenia prawno-biznesowego w jakim działa jednostka.

REKOMENDACJA 4

Rada nadzorcza jednostki, w ramach wypełniania swoich funkcji i odpowiedzialności za system zarządzania ryzykiem w jednostce, powinna nadzorować realizację polityki jednostki w zakresie bancassurance oraz zasad (polityki) rachunkowości w tym obszarze. Częstotliwość przekazywania radzie nadzorczej raportów w tym zakresie powinna umożliwiać dostarczenie informacji o zmianie profilu ryzyka jednostki, z zachowaniem zasady proporcjonalności.

4.1

Rada nadzorcza powinna otrzymywać od zarządu jednostki, w okresach co najmniej kwartalnych, informacje o charakterze, skali i złożoności ryzyka ponoszonego przez jednostkę oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem, w tym wykorzystaniu limitów wewnętrznych, o ile zostały ustalone, oraz jakości i skuteczności stosowanych zasad zabezpieczania ekspozycji kredytowych w formie ubezpieczenia. Informacje powinny dotyczyć przypadków odmowy wypłaty świadczeń przez zakład ubezpieczeń, przypadków odstąpienia przez jednostkę od wystąpienia z wnioskiem o wypłatę świadczenia oraz o przyczynach wystąpienia tych zdarzeń.

4.2

Rada nadzorcza powinna otrzymywać od zarządu jednostki, w okresach co najmniej kwartalnych, informacje pozwalające na stwierdzenie, czy zasady (polityka) rachunkowości w zakresie bancassurance są odpowiednio stosowane.

4.3

Rada nadzorcza powinna otrzymywać od zarządu jednostki, w okresach co najmniej półrocznych, informacje dotyczące realizacji polityki zarządzania ryzykiem zabezpieczania ekspozycji kredytowych, w tym w formie umowy ubezpieczenia wraz z wnioskami, propozycjami i uzasadnieniem wprowadzenia zmian w obowiązującej polityce.

4.4

Rada nadzorcza powinna otrzymywać od zarządu jednostki, co najmniej raz w roku, informacje dotyczące obowiązujących procedur i standardów obsługi sprzedażowej i posprzedażowej klienta w zakresie bancassurance, zasad dystrybucji ubezpieczeń, zasad zawierania umów ubezpieczenia na cudzy rachunek, zasad zawierania umów, na podstawie których finansujący ubezpieczenie zobowiązuje się do pokrycia kosztów ochrony ubezpieczeniowej jednostki oraz zasad monitorowania przestrzegania obowiązujących zasad, procedur i standardów w zakresie bancassurance. Informacja powinna obejmować wnioski i propozycje wprowadzenia zmian, wraz z ich uzasadnieniem.

4.5

Rada nadzorcza powinna otrzymywać od zarządu jednostki informacje pozwalające na weryfikację polityki jednostki w zakresie oferowania ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym, przy czym częstotliwość raportowania do rady nadzorczej powinna być uzależniona od skali i charakteru działalności jednostki w obszarze bancassurance.

Rekomendacje 4.1., 4.2., 4.3., 4.4. i 4.5. mają na celu umożliwienie radzie nadzorczej należyte wykonywanie obowiązku w postaci nadzoru nad realizacją polityki jednostki w zakresie bancassurance oraz zasad (polityki) rachunkowości w tym obszarze. W tym celu rada nadzorcza powinna współpracować z zarządem jednostki i otrzymywać od zarządu:

- 1.informacje o charakterze, skali i złożoności ryzyka ponoszonego przez jednostkę oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem oraz jakości i skuteczności stosowanych zasad zabezpieczania ekspozycji kredytowych w formie ubezpieczenia;
- 2.informacje pozwalające na stwierdzenie, czy zasady (polityka) rachunkowości w zakresie bancassurance są odpowiednio stosowane;
- 3.informacje dotyczące realizacji polityki zarządzania ryzykiem zabezpieczania ekspozycji kredytowych, w tym w formie umowy ubezpieczenia wraz z wnioskami, propozycjami i uzasadnieniem wprowadzenia zmian w obowiązującej polityce;
- 4.informacje dotyczące obowiązujących procedur i standardów obsługi sprzedażowej i posprzedażowej klienta w zakresie bancassurance, zasad dystrybucji ubezpieczeń, zasad zawierania umów ubezpieczenia na cudzy rachunek, zasad zawierania umów, na podstawie których finansujący ubezpieczenie zobowiązuje się do pokrycia kosztów ochrony ubezpieczeniowej jednostki oraz zasad monitorowania przestrzegania obowiązujących zasad, procedur i standardów w zakresie bancassurance;
- 5.informacje pozwalające na weryfikację polityki jednostki w zakresie oferowania ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym.

Rada nadzorcza powinna otrzymywać powyższe informacje od zarządu jednostki w okresach, wskazanych przez Organ nadzorczy w treści Rekomendacji 4. Jednak co do zasady częstotliwość przekazywania radzie nadzorczej raportów w tym zakresie powinna umożliwiać dostarczenie informacji o zmianie profilu ryzyka jednostki, z zachowaniem zasady proporcjonalności. Jednak praktyka wskazuje (tego najprawdopodobniej będzie oczekiwać KNF), że informacje, o których mowa w omawianej Rekomendacji, powinny być przekazywane radzie nadzorczej z częstotliwością nie mniejszą niż wskazana w treści tej Rekomendacji, przy czym zawsze niezwłocznie po zmianie profilu ryzyka jednostki.

Należy zauważyć, że w pewnych przypadkach ustalenie jakie konkretnie informacje powinny być przekazywane radzie nadzorczej jednostki może budzić wątpliwości. Przykładowo w jaki sposób określić, które informacje pozwolą na stwierdzenie czy zasady (polityka) rachunkowości w zakresie bancassurance jest odpowiednio stosowana (Rekomendacja 4.3.) oraz jak ustalić, które informacje pozwolą na weryfikację polityki jednostki w zakresie oferowania ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym (Rekomendacja 4.5.). Z jednej strony to zarząd jednostki odpowiada za przekazanie odpowiednich raportów w tym zakresie, niemniej powyższe informacje powinny posłużyć radzie nadzorczej do wypełnienia konkretnych zaleceń Organu nadzorczego. Z tego też względu to rada nadzorcza powinna określić (np. uchwalając odpowiednią procedurę) jakich informacji będzie wymagać do zarządu, aby móc prawidłowo wypełnić omawiane obowiązki.

REKOMENDACJA 5

Zarząd jednostki powinien zapewnić odpowiednie rozdzielenie funkcji oferowania produktów w obszarze bancassurance, akceptacji ryzyka oraz monitorowania i kontroli ryzyka w strukturze organizacyjnej w zakresie prowadzonej działalności bancassurance.

5.1

Struktura organizacyjna jednostki powinna być uzależniona od indywidualnej specyfiki i profilu działalności w obszarze bancassurance oraz powinna zapewniać rozdzielenie funkcji:

- a. oferowania produktów w ramach bancassurance,
- b. akceptacji ryzyka,
- c. monitorowania i kontroli ryzyka,

związanych z pełnioną przez jednostkę rolą w procesie oferowania produktów ubezpieczeniowych: pośrednika ubezpieczeniowego albo ubezpieczającego. Rozdzielenie funkcji powinno zapobiegać nakładaniu się kompetencji oraz konfliktom interesów.

5.2

Podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności w zakresie bancassurance powinny być wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone. Struktura organizacyjna powinna obejmować i odzwierciedlać cały obszar działalności jednostki, z wyraźnym wyodrębnieniem każdej kluczowej funkcji w ramach wykonywanych zadań związanych z polityką bancassurance.

5.3

Rozdzielenie funkcji określone w Rekomendacji 5.1 powinno być zachowane na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej jednostki, z wyjątkiem zarządu jednostki, na poziomie którego jedynie funkcja oferowania produktów ubezpieczeniowych w ramach bancassurance powinna być rozdzielona od funkcji akceptacji oraz monitorowania i kontroli ryzyka.

Rekomendacje 5.1., 5.2. i 5.3. nakładają na jednostkę obowiązek ukształtowania struktury organizacyjnej, w sposób który zapewni rozdział funkcji oferowania produktów w ramach bancassurance, akceptacji ryzyka oraz monitorowania i kontroli ryzyka na każdym szczeblu organizacyjnym. Powyższa zasada nie dotyczy jednak zarządu jednostki, w którym osoby odpowiedzialne za oferowanie produktów w ramach bancassurance nie powinny być jednocześnie odpowiedzialne za akceptację ryzyka oraz jego monitorowanie i kontrolę. Organ nadzoru wskazuje, że takie obszary jak podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności w zakresie bancassurance powinny być wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone. Niewątpliwie Rekomendacja 5 rodzi konieczność weryfikacji dotychczasowej struktury organizacyjnej jednostki oraz ewentualnego odpowiedniego dostosowania tej struktury i wprowadzenia odpowiednich zmian dokumentacji wewnętrznej. Na uwagę zasługuje też konieczność odpowiedniego dostosowania struktur wewnętrznych jednostki w zależności od tego czy działa jako pośrednik ubezpieczeniowy, czy też jako ubezpieczający. Rozdzielenie funkcji powinno też zapobiegać konfliktom interesów, przy czym trudno w tym przypadku ocenić o jaki rodzaj konfliktu interesów tutaj chodzi? Czy o ewentualne konflikty interesów wewnątrz organizacji jednostki z uwagi na różne zadania i związane z nimi odpowiedzialność, czy też o możliwy konflikt interesów w relacji do klientów jednostki. Biorąc jednak pod uwagę usytuowanie tych postanowień w treści Rekomendacji 5 najprawdopodobniej chodzi o pierwszą ze wskazanych sytuacji. W efekcie osoby odpowiedzialne za proces oferowania produktów w ramach bancassurance, nie powinny jednocześnie być angażowane w proces akceptacji ryzyka lub monitorowania i kontroli ryzyka.

Czublun KANCELARIA
PRAWNA

Bądź z nami na bieżąco
i zaobserwuj nasz profil na LinkedIn

